

laiškas lietuviams

DECEMBER 1995 GRUODIS

VIEŠPATIE, ATEIK!	361	Kun. J. Boruta SJ
ŠIRDIES TVOROS	365	Nijolė Jankutė
SANTUOKOS IŠTIKIMYBĖS ŽIEDAS	366	Kun. Antanas Saulaitis SJ
GYVYBĖ - BRANGIAUSIAS ŽMOGAUS TURTAS	373	Algimantas Malkevičius
PAULIUI RUBIKAUSKUI SJ - SEPTYNIASDEŠIMT PENKERI	378	Kun. J.B.
GYVYBĖ NEPRIKLAUSO NUO TURTO	379	Chiara Lubich
GYVENIMAS - LYG AUDINYS	380	Algirdas Paliokas SJ
KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS	382	I. Valantonė-Garuckienė
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ	385	Antanas Meškauskas
NAUJOS KNYGOS	387	Alė Rūta
KALBA	389	Juozas Vaišnys SJ
TĖVYNĖJE	390	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	392	Red.
TRUMPAI	393	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš 24-osios kasmetinės lietuvių fotografijos parodos Čiurlionio galerijoje Čikagoje.

Viršelis ir skyrių vinjetės-dail. Rimanto Dichavičiaus.
Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

*Šventų Kalėdų ir 1996 metų proga
sveikiname mūsų mieluosius skaitytojus ir bendradarbius.
Linkime, kad kalėdinė nuotaika visus lydėtų
per ateinančius metus į trečiąjį tūkstantmetį.*

Leidėjai, Redakcija, Administracija

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1995 / GRUODIS - DECEMBER / VOL. XLVI, NO. 12

VIEŠPATIE, ATEIK!

Kun. J. Boruta S J

I mūsų namus ateina Kristaus gimimo - Kalėdų šventė. Kasdieninėje mūsų kalboje šventė - tai linksmintis, pokyliauti. Šventė, kaip šventa diena, mus turėtų atvesti prie šventumo paslapties, t.y. prie Dievo, kaip būties ir visokios gyvybės šaltinio. Jo ieškom ne tik mes - XX amžiaus pabaigos žmonės. Jo ieškojo visų kartų žmonės, mūsų protėviai ir pirmtakai. Taigi šventė - tai diena, kilnaus išgyvenimo srove sujungianti jau buvusias, esamą ir būsimas kartas.

Ką, švęsdami Kalėdas, išgyveno mūsų pirmtakai, šio besibaigiančio neramaus XX-jo amžiaus istorijos vingiuose?

Šventoji Šeima

Carlo Maratti 1625-1713

1904-ieji. Kalėdų malda, kurią kalbėjo mūsų seneliai:

„Garbė Dievui ant aukszybės! Garbė Tau, Vieszpatie Jėzau! Kurs būdamas amžinu ir nemirsztancziu, dėl mūsų žmonių - priėmėi kūną smertinį, būdamas galingiausiu - stojeisi silpnu, būdamas szvencziausiu - priėmėi paveikslą grieszninkų, būdamas ponu viso sutvėrimo - stojeisi ubagu, būdamas karaliumi amžių, apsidengei vargais ir paniekinimu. O Jėzau! del malonės mūsų ant svieto užgimęs Tavo palocius stainele, Tavo sostas - prakartė, Tavo visas dvaras - pavargėlė Marija ir szw. Juozapas. Dėlko-gi, Vieszpatie Jėzau! iszsižadėjęs skaisciausio dangiszko palociaus, aprinkai tamsią stainelę? Iszsižadėjęs žibančio amžino garbės sosto, aprinkai siaurą prakartę, o vietoje tarnavimo nesuskaitytų pulkų Aniolų, aprinkai tarnavimą jauczio ir asilo, ant Tavęs kvėpuojanczių? Tu, kursai skaistumu savo apszvieti dangų, o žemę apdengi teip gražiu žalumu ir su tiek turtų, dėlko neatėjai ant svieto, visu-gražiausiame ir skaisciausiame palociuje, aprėdytas žibėjimu ir garbe, o atėjai tokiam varge? O dėlto, mieliausias Vieszpatie, teip atėjai, idant į szirdis vargstanczių žmonių įlieti ramybę. Tuos visus varguolius vadini prie savęs, idant pas Tave įjeszkotu dangiszkos ramybės. Tu atsiliepi prie jų anais saldžiais Dieviszkais žodžiais: „Eikite pas Mane visi, kurie vargstate ir apsunkinti esate, o asz jus atgaivinsiu“. (Ev. szv. Mat. XI, 28. Naujasis szaltinis. - Malda ant szventų Kalėdų 1904, 594-595 psl.)

1942 metai. Štuthof'o kalinio Balio Sruogos liudijimas:

„1942 metais buvo kaliniams paskelbta: kas nori kalėdinių mišių pasiklausyti, tegul išsirikiuoja kieme aštuntą valandą vakaro. Išsirikiavo beveik visi lagerio katalikai. Aštuntą valandą vakaro išsirikiavę, jie turėjo išstovėti šaltyje iki aštuntos valandos ryto - tuo kalėdinės mišios ir pasibaigė“ (B. Sruoga. Dievų miškas. Vilnius. 1971, 213 psl.).

1950-ieji. Tremtinys kunigas Kostas Černys Baikalo bangų skalaujamoje Olchono saloje:

*„Menu aš vakarą Kūčių tėvynėj,
Kai lūžo lango rėmuose delčia -
Ir to paveikslo niekas neištrynė,
Ir neištrins širdy nei laimė, nei kančia...“*

*Ir vėl matau jus baltą plotką laužant,
Baltojoj plotkoj ieškant ateities: —
Kam laimę než, o kam tik lemtį gaudžią —
Gal kas už metų jau kartu nebesėdės.*

*Gal bus pirkia be židinio, be stalo,
O gal... O gal ir pirkios nebebus...
Tik Grįžulio šviesiam rate įšalęs
Liūdnam šypsisis Tėviškės dangus.*

**K. Černys. *Negesink mano žvakės.
Šiauliai. 1992, 57psl.***

1983 metai - ateistinės priespaudos naktis. Tėvas Jonas Lauriūnas SJ ruošia Kalėdų pamokslą:

„Jėzus gimė tamsiausią žmonijos istorijos naktį.

Ne, ne tą naktį, kuri skiriama mūsų poilsui, bet žmonijos istorijos naktį, kai ginkluotas kareivis - viskas, o vargšas vergas - niekas, kai durtuvas - viskas, o žmogus - niekas, kai imperatorius - viskas, o Dievas - niekas.

Tokią naktį sužibo Kristaus šviesa - mylinčio Dievo šviesa.

Jei mus sukrečia šių dienų tamsa (kurioje turime Kristaus atneštą šviesą), tai kokia baisi tamsa buvo prieš Kristui gimstant.

(Kun. J. Lauriūnas. Kalėdų pamokslo metmenys. Rankraštis).

Laikai pasikeitė. Kokius žodžius į šią pergyvenimų pynę 1995-ųjų Kalėdose galėtume

įrašyti mes? Ko tikimės iš Kalėdų švenčių, kokią šviesą šioje šventėje randame?

Priespaudos naktis baigėsi, blogio imperija subyrėjo, nušvito šviesesnės ateities viltis... Bet ar išnyko tamsa, kurios bijome, apie kurią su nerimu kalbame?.. Argi Kristaus gimimo žvaigždė mums nebereikalinga, ar mūsų asmeniniam, visuomeniniam ir politiniam gyvenime jau nebėra tamsių dėmių?

Ar nėra tamsi širdis žmogaus, kuris visą „šviesos“ ateities viltį sudėjo į rinkos ekonomiką, biznį ir pinigą... kuriam nieko iš dvasinių vertybių nebereikia - nei kultūros, nei meno, o tuo labiau doros... Menas, kultūra ir kita - nebent pramogai?!

Tamsoje skendi žmogus, kuris nepriklausomos Lietuvos valstybės rūmą stato, atsižvelgdamas tik į reikšminguosius - turtinguosius, „kompetentinguosius“, užmiršdamas mažuosius, silpnuosius ir vargančius.

Tamsoje klaidžioja žmogus, gindamas tik savo asmeninę teisę į laisvę, užmiršdamas savo pareigas - meilę Dievui, Tėvynei ir artimui. Juk laisvė be meilės - tik tamsus chaosas.

Tamsus žmogus, jei jo elgseną, visuomeninę poziciją apsprendžia ne protas, ne širdis, o tik pilvas... Rūstūs apaštalo Pauliaus žodžiai: - „Jų dievas - pilvas“... - tai mūsų dienų realybė.

Tamsių širdžių diktatas, tamsių sielų diktatūra - ar tai nėra grėsmė tikrajai demokratijai... Ar visada daugumos nuomonė turi tapti mano gyvenimo aukščiausiu principu?

Juk... absoliuti dauguma Betliejaus gyventojų klydo, kai apsisprendė nepriimti gimtančio Dievo Sūnaus į savo namus ir Jėzų išvartę į gyvulių tvartą.

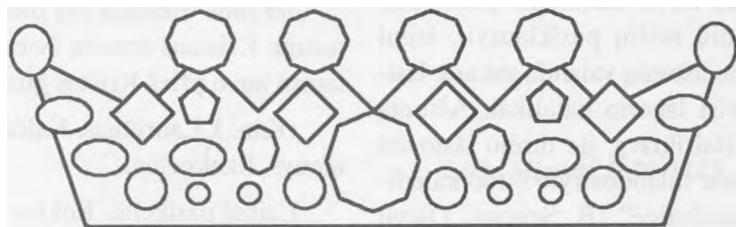
„Ar šiandien kas nors išdrįstų Betliejaus gyventojų apsisprendimą laikyti kilniu ir išmintingu? Mūsų lemtingieji apsisprendimai - ar visada jie tyri, kilnūs ir išmintingi? Nešvari ir supainiota sąžinė negali būti rami.

Jau du tūkstantmečius skamba angelų kalėdinis sveikimams ir linkėjimas: „Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė geros valios žmonėms!“ Ar šis sveikinimas priimtinas dabartinės Lietuvos respublikos piliečiams, kuriems dėl Dievo garbės - Aukščiausios Teisybės nei šilta, nei šalta (užteks to, kad mums būtų bent nebloga). O gera valia - tyra širdis, egoizmo pančių napančiojama širdis, daugumos nuomone, - naivuolių duona?!

Mums reikia Kristaus šviesos, kad būtų pašalinta tamsa iš mūsų širdžių, iš mūsų asmeninio ir iš mūsų visuomenės gyvenimo. Kad matytume ne tik save, bet ir kitą žmogų, o ypač silpną ir vargantį, su kuriuo Kristus save sutapatina, gimdamas gyvulių tvarte. Kad matytume ne tik savo teises į laisves, bet meilės pareigas... Kad suprastume, jog laisvėje nebūsime laimingi, jei toje laisvėje neišsiskleis meilė.

Ateik į mūsų Lietuvą Kalėdų Kristau!

Tepasitraukia tamsa! Maranata! (graik. - Ateik - paskutinis žodis Šv. Rašte).

ŠIRDŽIŲ TVOROS

NIJOLĖ JANKUTĖ

Skaitydama Lietuvos savaitraštį „Dienovidis“, radau pirmaskyrių piešinėlius: tėtė-mama, broliukas-sesutė, paukšteliai, drugeliai ir širdys, širdys, širdys. Jų mokytoja Jolanta Navikienė rašo: „Druskininkų vaikai piešia Meilę“. Laimingi vaikai, galvoju, turėdami mokytoją, kuri užduoda jiems tokią temą, vedančią aukštyn nuo tėtės, mamos, broliuko į - Dievą. Dar ne visi Lietuvos mokytojai Jį į savo klases įsileidžia.

Skaičiau ir galvojau apie tas širdžių tvoras, kuriomis, kaip rašo mokytoja Jolanta, vaikai aptvėrė savo šeimas nuo pasaulio piktybių. O kaip aptvert juos - mažuosius, kuriuos labiausiai tos piktybės pažeidžia? Šniokščia jos tartum purvo lavinos miestų gatvėmis, pilasi drumzlių srautais iš dieną naktį nesutemstančių televizijos ekranų ir šmėklomis tykoja net tėvų namuose, būtų tie namai čia, ar Lietuvoj.

Štai mūsų kasdien girdimos žinios: gauja nušovė aštuonmetį, žaidžiantį prie savo namų; penkiametis išmestas iš penkiolikto aukšto, nes nevogė saldainių; dvimetis pasmaugtas telefono viela (įtariamai tėvai); kūdikis miršta nuo galvos sudaužymų (įtariamai motinos sugulovas); du mažamečiai sūnelius motina paskandina, nenorėdama „prarast“ meilužio, kuriam vaikų nereikia... O kur dar tie, kuriems neleista gimti? Ir tie, kurie gyvi, bet jų dvasia narkotikų, ligų ir piktadarysčių numarinta, dar antram gyvenimo dešimtmečiui neprasisėjus?

Žinios kasdieninės... Iš klausom, pašiurps-tam, pasipiktinam, pamirštam. Piktybės liejasi srautais ir atbukina jautrumą. Piktybės stato akmenines cinizmo sienas.

„Yra kažkas, kas sienų nemėgsta“, - sako poetas Robert Frost savo eilėraštyje „The Wall“. Siena - tvora, kuri atskiria žmogų nuo žmogaus, kuri neišleidžia, kuri pamažu suspaudžia širdį į kietą akmenuką, tokia tvora griautina. Laimė, kad dar yra ir kitokia - tokia širdžių tvora, kurią mums rodo vaikai. Ji - tartum kūno ląstelės sienelė - plonytė, plonytė, bet tvirta ir nuostabi. Vidun įleidžia ji tik grožį, šviesą ir meilę. Pikto nuodai joje įstringa ir netenka galios.

„Jei nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę“, - sako Jėzus. Ar šis tik nebus vienas iš sunkiausių reikalavimų žmogui, kuris didžiuojasi savo brandumu, savo proto galiomis. Vaiku pasidaryt, galvoja jis, būtų tartum pažeminimas.

Tačiau „pasidaryt kaip vaikas“ reiškia meilę be sąlygų, pasitikėjimą, džiaugsmą gyvenimu, nuoširdumą, ištikimą draugystę, visa, kas daro žmogų GERU. O būti geru šiame pasauly šiais laikais yra ypač sunku. Tačiau norint daug kas įmanoma, jei prie veiksmazodžio „noriu“ pridedi dar vieną - „stengtis“. „Stengtis“ - tai „noriu“ katalizatorius: stengiantis - „norėti“ tampa „daryti / veikti“ - užtvėrti širdžių tvorą, kurioje įstrigtų piktybė.

SANTUOKOS IŠTIKIMYBĖS ŽIEDAS

Kun. Antanas Saulaitis SJ

Šiek tiek istorijos

Ijungiamo televizorių ar sėdime teatre, žiūrėdami kine vaizduojamas bažnytines vestuvių apeigas. Prie (katalikų ar protestantų) altoriaus stovi dvasininkas, padėjėjai, netoli jų – jaunas ir paboliai. Iškilmingus tarpus palikdamos, jau įėjo pamergės, o baltai papuoštą jaunąją atveda jos tėvas. Tik tada vestuvių svečiai atsistoja, šypsodamiesi ar ašarodami žvelgia bažnyčios angos glūdumon. Priartėjus prie altoriaus, tėvas nukelia dukters veidą dengiantį šydą ir ją perveda jaunajam. Senoviškais rūbais aprengtas dvasininkas nuobodžiai skaito ar kalba, žmonės žvalgosi, jaunieji žibėdami pasako „Taip“. Prie bažnyčios laiptų apibarstyti ryžiais jaunieji iškilmingu vežimu iškeliauja.

Nenagrinėdami visos vestuvių apeigų vystymosi eigos, iš karto pastebime kelis savotiškus dalykus. Kodėl giminės, draugai ir kiti svečiai teatsistoja, jaunajai įeinant? Kur jaunosios motina? Ar jaunas neturi tėvų ar globėjų? Kodėl vestuvių rytą ligi apeigų jaunas „negali“ jaunosios „pamatyti“? Ką gali reikšti gražaus galvos gaubto nukėlimas? Kodėl kino jaunieji atrodo lyg dvasininko vadovaujamų apeigų aukos, o ne veikėjai? Kodėl kas antras dalyvis nešinas foto aparatu? Kodėl (katalikiškose apeigose) jaunoji viena eina prie Marijos statulos gėlių padėti?

Sugrįždami praeitin, filmo veikėjus galime pakeisti kaimiečiais. Dar prieš ekrane rodomą reginį tiesiogiai ar per pirslį vieno kaimo šeimos galva susitaria savo dukrą atiduoti kito kaimo šeimos tėvo sūnui. Jau tarp vyrų sutartas kraitis, pvz., 200 kupranugarių, kurie kaimo akyse nuvesti į gardą. Tėvas atveda uždengtu veidu dukrą, kurios jaunas išvis nėra matęs. Visa apylinkė smalsiai subėga pamatyti, ką „atidengs“. Ligi 1969 m. atnaujintų santuokos bažnytinių apeigų jauniesiems tereikėjo stovėti priešais altorių, nes pagrindinis veikėjas buvo kunigas, savo stula apdengęs į jį nusišukusių jaunųjų žieduotas rankas. Ką tik sujungtos poros jaunoji atskirai priklaupia prie Mergelės Marijos altoriaus, kol jaunas laukdamas galvoja, ar nereikėjo jam prie šv. Juozapo statulos pasimelsti. Po vestuvių visi skubame kaime įspūdžiais pasidalinti, t.y. nuotraukas išryškinti, kad matytume, ką išgyvenome.

Pažvelkime į šiuolaikines Vakarų Bažnyčios vestuvines apeigas, nors netrukus ši sakramentinė šventė po 25 m. patirties dar labiau bus atnaujinta.

Įžanga

Bažnyčioje sukviestieji svečiai jau sėdi. Vargonai, kiti instrumentai, choras nuteikia dalyvius bendruomenėje susitelkti. Liturginei

eisenai rikiuojasi pagrindiniai veikėjai, suprasdami savo užduotį - sudaryti tokią aplinką, kad Dievo buvimas savo tautoje būtų kone apčiuopiamas, ir kad jaunųjų nuosprendis atspindėtų sąmoningą ryžtą santuokoje vienas kitam (ir visiems) liudyti Kristaus meilę Bažnyčiai.

Kaip ir kiekvienose pamaldose, susirinkę atsisotą, kai tik taku altoriaus kryptin žengia patarnautojų nešamas kryžius, žvakės, kunigas (ar diakonas), poromis sukibusi palyda, jaunieji. Nuo seno „lietuviškose“ vestuvėse jaunieji, bažnyčion eina drauge, net ir tais laikais, kai tėvai už akių susitardavo dėl savo vaikų vedybų. Šiais laikais vis dažniau matoma, kaip tėvas ir motina įveda jaunąjį, nuotaką lydi jos tėvas su motina, prie altoriaus vieni kitiems savo vaikus atiduoda (reikalui esant, tėvus atstoja broliai, dėdės, krikšto motinos ar kt.).

Dvasininkas, patarnautojai, vestuvininkai taip sustoja (vėliau susėda), kad su vestuvių dalyviais sudarytą ratą, t.y. veidu į žmones, kurie jaunuosius brangina, gerbia ir malda lydi. Rečiau patiriamas bendruomeniškesnis būdas tikinčiųjų šeimoje santuoką švęsti, kai apie altorių ratu sustoja kelios besituokiančios poros (tai labai praktiška, jei kunigas teatvyksta kartą per mėnesį arba kaip pakaitalas keliolikai 15 min. vestuvių iš eilės).

Pasibaigus įžanginei giesmei, kunigui (ar diakonui) tenka esminis uždavinys sklandžiai ir švelniai susirinkusius sutelkti į dvasinę bendruomenę arba tokiam susiklausymui sąlygas sudaryti. Neretai yra vieni kitų nepažįstantys, retai bažnyčią lankantys, nutolę, atbaidyti ar nedrąsūs, kitos krikščionių bendruomenės nariai, nekrikščionių tikėjimo žmonės. Vyskupų nuorodos santuoką liudijančiam dvasininkui įsakmiai primena vestuvių (kaip ir laidotuvių, kur visokių žmonių būna) progą Gerjąją Naujieną skelbti (evangelizuoti). Jeigu dalyvių tarpe kelių kalbų žmonės, sujungti visus keliais žodžiais antrąja ar trečiąja kalba. (Dalyviams iš anksto parūpinami lapeliai ar lankstinukai, kad

Zenonas Bulgakovas

apeigų gerai nepažįstantieji galėtų nesunkiai įsijungti.)

Po pasveikinimo, įžanginių žodžių - pirmoji garsiai kalbama malda. (Kitos įžanginės apeigos išleidžiamos, kai būna procesija, pvz., „Prisipažįstu“, „Viešpatie, pasigailėk“, įžanginis priegiesmis.) Lietuviai kartais gieda „Dvasia Šventoji, atėik“ (Veni, Creator Spiritus) iš senovinių apeigų.

Skaitiniai - žodžio liturgija

Visi susėda skaitiniams, kaip per Mišias. Jaunųjų pakviestieji skaitytojai, skaitytojos skaito iš Senojo bei Naujojo Įstatymo, gieda (iš bėdos skaito) psalmę, kunigas (ar diakonas) skelbia Evangeliją ir taria žodelį.

Santuokos apeigoms jaunieji ruošėsi kuruose, kurių metu gauna knygelę su visomis maldų, skaitinių, judesių galimybėmis. Įprastiniuose rėmuose jie sužymi sau, dvasininkui ir talkininkams, kokių skaitinių, maldų, laiminių, apeigų norėtų savo sutuoktinių šventei. Tai proga jiedviem sąmoningai iš keliolikos siūlomų ar pačių mėgstamų Šv. Rašto vietų parinkti tai, kas atspindėtų jų sąmoningą supratimą apie juodu jungiantį tikėjimą. Neretai pamokslą sakančiam iš anksto pamini, kas būtų svarbu žmonėms bažnyčioje sakyti. Kadangi santuokai galioja bendrieji liturginiai dėsniai, labai tinka Žodžio liturgijos metu visiems giedoti psalmę ar tinkamą giesmę (lietuviai evangelikai turi gražių tradicinių vestuvinių giesmių, kurias lietuviai katalikai tik dabar pradeda kurti). Kunigas iš patirties žino, kad pamokslo viso turinio nei jaunieji, nei žmonės neatsimins, todėl kalba santūriai, gerbdamas apeigų visumos galią Dievo buvimą išreikšti.

Sutuoktinių apeigos

Seniau, kai altorius buvo prie sienos, pasauliečiai (nebent vyriškos giminės patarnautojai) negalėdavo „presbiterijon“ (už grotelių) įžengti, jaunieji klūpėdavo veidu į altorių, o dalyviai tematydavo kunigą. (Kai kur dar šandien atokiau nuo altoriaus į žmones padedamas staliukas su kryžiumi, žvakėmis, švęstu vandeniu ir kitais reikmenimis). Išsiaiškinus, kad ne kunigas suteikia moterystės sakramentą, o jaunieji vienas kitam patys esti sakramento ženklai (kaip duona, vynas, aliejus, rankų uždėjimas kituose šešiuose sakramentuose), dabar jaunieji mielai sutinka taip priešais susirinkusią bendruomenę atsistoti (ir su palyda), kad visi juos, jų veidus matytų. Atsukus altorių į žmones, atsisuka ir visi apeigų veikėjai. Labai dažnai jaunieji sustoja prie pat altoriaus aukštai, matomoje vietoje, o kunigas užima labiau Bažnyčios įgalioto liudininko vietą, veidu į jaunuosius.

Klausiami įprastiniai laisvos valios klausimai, priešakai sujungiamos rankos. Dalyviai savaime jaučia, kad čia tenka atsistoti, kaip per visas priesaikas, įžodžius, įžadus. Jeigu jaunieji pasiruošę ir per daug nesijaudina, santuokos žodžius taria patys; kai reikia, kunigas žodžius pašnibžda, o jaunieji juos pakartoja, žvelgdami vienas į kitą. (Katalikų apeigose privalomų žodžių nėra, todėl jaunieji gali pasinaudoti kitokiais - ir nebūtinai vienodais.)

Jaunųjų pasirinkta malda kunigas peržegnoja ir pašlaksto švęstu vandeniu žiedus. Jeigu seniau kunigas maudavo abiem žiedus, lyg jis būtų sutuokėjas, dabar jaunieji mauna vienas kitam santuokos ištikimybės žiedą, tardami „Tebūna šis žiedas tau dangaus palaimos ženklas ir tepadeda pasiekti amžinąjį gyvenimą“, o pora atsako „Amen“.

Prieš 1969 m. dar kunigas rankas apdengdavo savo stula, tačiau dėl minėtos priežasties tai nebedaroma. Užsienio lietuviai, norėdami į bendrines apeigas įnešti lietuvišką atspalvį, neretai čia prašo pabrolio ir pamergės jaunųjų rankas lietuviška juosta apjuosti. Kaip išpūdinga, kai juostą išaudė pati jaunoji, močiutė, gauta iš Lietuvos su abiejų vardais (jei pakankamai didelė, apjuosiami abu, stovėdami vienas šalia kito), nešiota jau mirusio tėvo ar motinos. (Jeigu tuoktųsi Amerikos indėnai, šioje apeigų dalyje jaunasis sava antklode apgaubtų jaunąją; šį judesį pažįstame ir iš įvykio Senojo Įstatymo Rūtų knygoje.)

Jiems abiems sujuostiems ir su palyda stovint aukštai prie altoriaus, skaitoma visuotinė (arba tikinčiųjų) malda. Šiuos prašymus jaunieji arba jiems artimi žmonės surašė, pritaikydami žodžius prie šių vestuvių, pvz., jei labai trūksta mirusio artimo žmogaus, jei vienas ar abu dirba sveikatos srityje (pvz., už visus gydytojus, gailestingas seseris...) ar mokytojauja (už visus auklėtojus, mokinius...); užsienio lietuviai neužmiršta pasimelsti už Lietuvą ir lietuvius. Jeigu apeigos vyksta dviem kalbom, dažnai pusė skaitoma viena, kita dalis -

antrąją kalbą. Tardami „Meldžiam tave, išklausk mus”, žmonės prieš save mato rankomis susiėmusius (ir juosta apjuostus) jaunuosius, o jaunieji – savo artimuosius, juos Dievo akivaizdoje užtariančius. (Jau visi išmokome pamainomis maldose minėti pirma tai jaunikio, tai sužieduotinės vardą.)

Šioje vietoje liturgija numato galimybę kalbėti „Jaunavedžių maldą”, kurią patys jaunieji sukuria iš anksto. Jeigu įmanoma, patys maldą garsiai taria drauge ar vienas po kito; jeigu per daug jaudintųsi, paprašo artimų žmonių (pvz., iš palydos) perskaityti. Ši malda, lygiai kaip jaunųjų išsirinkti skaitiniai bei apeigos, visai bažnyčiai liudija jų sąmoningai suprantamą krikščionišką santuokos ryšį, slėpinį, sakramentą. Kartais šioje vietoje paskaitomas jaunųjų parinktas eilėraštis ar tinkama mintis iš kitokių raštų.

Žiloje senovėje visuotinė malda baigdavosi „Tėve mūsų” malda (prieš tai, kai buvo nukelta Komunijai ruoštis) ir jeigu santuokos sakramentas švenčiamas be Mišių, čia Viešpaties malda kalbama (iš pagarbos bei vienybės Kristuje ženklą pridėdant protestantų ir Rytų Bažnyčios įprastinę tąsą „nes tavo valdžia, ir galybė, ir garbė per amžius”).

Šiame apeigų tarpsnyje reikalinga visai tikinčiajai bendruomenei judesiu ar žodžiu pritarianti jaunųjų ką tik išreikštam ryšiui ištikimai Dievo ir žmonių akivaizdoje šeimoje gyventi. Todėl apeigos čia nustato giesmę, kurion visi galėtų įsijungti (arba gerai žinomą, arba išspausdintais žodžiais). Labai gražiai skamba (iš anglų kultūros pasiskolinta) „Siekite pirma Dievo karalystės”, kita šlovės ar dėkingumo giesmė. Kaip per kunigų šventimus, tinka ir visiems plojimu pritari ti, ką Viešpats savo žmonių tarpe jų labai veikia.

Jei nebūtų Mišių, tada kalbama laiminimo malda ir iškilmingas peržegnojimas, kuris šiaip būtų Mišių pabaigoje.

Tačiau, kai švenčiama Mišių žodžio litur-

gijos dalimi, kunigas užbaigia visuotinę maldą, prasideda atnašų paruošimas.

Eucharistijos liturgija

Ypatingomis progomis tinka seniau vadinąą „aukojimą” tinkamu priedu pabrėžti. Kai kuriose kultūrose jaunieji bažnyčiai paaukoja žvakių (taip kaip būdavo per vienuolių įžadus ar kunigų šventimus). Iš čia kilo liturgistų neskatinamas paprotys po santuokos apeigų abiem jauniems drauge uždegti vestuvinę žvakę, kartais paėmus liepsneles iš dviejų mažesnių abiem šeimoms atstovaujančių žvakių, kurias tėvai anksčiau uždega. Labai gražu jauniems namie turėti žiedais, gėlytėmis, lietuviška juoste papuoštą stambesnę žvakę ir tuo būdu savo vestuves prisiminti (kaip Krikšto žvakė taupyti Pirmajai Komunijai ir ligonių patepimo sakramentui), tačiau ir žiedai, ir jie patys vienas kitam jau yra ženklai, simboliai, kuriais apeigos neperkrautinos.

Kur laikomasi papročio prie Marijos altoriaus padėti gėlių, „aukojimas” labai tinkamas laikas.

Labai gražu, jeigu sutuoktinių tėvai per „aukojimą” prie altoriaus atneša dovaną, išreiškiančią naujam šeimai židiniui perduodamą tikėjimą, pvz., Šventąjį Raštą (laiminga tauta, kuri turi vadinamą „šeimos Bibliją”, kurios puslapiuose įrašomi seneliai, tėvai, Dievo duosimi vaikai, atmenami mirusieji ir kt.). Kartais dovanojamas (išsivijoje lietuviškas) kryželis, koplytėlė ar Rūpintojėlis. Tėvas ar motina gali tarti ir žodelį, dovaną padėdami ant altoriaus, nuo kurio jaunieji parsineša namo. Yra buvę, kad jaunoji atneša savo pačios nuaustą lietuvišką altoriui staltiesę, kuri šiuo metu užklojama. Būna parapijų, kurios kiekvienai savo bažnyčioje susituokiančiai porai įteikia dovanėlę.

Pagaliau atnešamas vynas, vanduo, duona. Kartais juos neša tėvai, motinos, Krikšto tėvai ar motinos, kiti brangūs žmonės. Kartais ir patys jaunieji, arba jiems paduodamos atnašos,

Marijonas Baranauskas

o jiedu padeda ant altoriaus (ne prie presbiterijos slenksčio, bet ant altoriaus, prie kurio Krikštu jie turi teisę artintis).

Kalbama didžioji krikščionių padėkos (Eucharistinė) malda, prasidedanti jaunųjų išsirkta prefacija (pirmąja dalimi). Prieš Eucharistinę maldą kunigas gali tarti įvadinį žodelį, pvz., dėkinga širdimi prisiminti tuos, kurie mus išmokė šeimyninio gyvenimo ir ištikimybės Dievui, kurio ryškiausiu pavyzdžiu yra Jėzus, visą gyvenimą kitiems skyręs.

Šventasis bendravimas

Kalbama „Tėve mūsų“, po kurio yra pridėtinė, gan ilga malda arba laiminimas. Čia numatyta, kad kunigas rankas virš jaunavedžių ištisia (rankų uždėjimas yra Susitaikinimo bei

Kunigystės sakramentų ženklas). Šiandieną kunigas kviečia visą bendruomenę į šį veiksmaįsijungti - iš savo vietų ištiesti savo rankas į jaunavedžius. Matydami savo senelius, tėvus, brolius, seseris, kitus artimuosius, ištiesusius laiminančias rankas, jaunieji akivaizdžiai jaučia visos tikinčiųjų šeimos maldą, paramą ir žadamą išmintingai meilingą globą. (Naujesnėse apeigose šis laiminimas tikriausiai bus nukeltas anksčiau, tuoj po jaunųjų pažadų ir visuotinės maldos, nes pertraukia sklandų ryšį tarp „Tėve mūsų“ ir Komunijos.)

Po ramybės maldos jaunieji vienas kitam linki Kristaus ramybės, nueina prie savo šeimos narių, palydos, kartais ir kitiems palinkėti. JAV yra paprotys motinoms (ir senelėms) rožę įteikti, nors tai nėra būtina, o ir aplenkiamą vyriška giminė....

Šventoji Komunija dalijama duonos ir vyno pavidalu jaunesiems ir pagal vietos paprotį kitiems. Tada labai tinka pokomuninė malda, „sujungęs juos viena duona ir viena taure...“. Komunija yra jautrus atvejis, jeigu vienas sutuoktinių arba jų artimi žmonės nebūtų katalikai ar, būdami katalikai, šia proga nepajėgtų Komunijos priimti. Čia, aišku, tenka laikytis vyskupijos (ar Vyskupų konferencijos) gairių. Kadangi Komunija yra giliausios vienybės ženklas, labai artima žmonėms gerai suprantamai santuokinės vienybės reikšmei. Jeigu abu sužadėtuoliniai drauge Komunijos nepriimtų, apie tai tenka iš anksto pasikalbėti. Komunijai jaunieji (ir sročia, svotas ar kiti du iš palydos) ateina už altoriaus šalia kunigo taip, kaip ateitų Komunijos priimti Eucharistijos ministrantai, apsupdami altorių - Viešpaties stalą.

Pabaiga

Malda po komunijos, o paskui palaiminimas keturiais sakiniais, į kuriuos visi pritardami atsako „Amen“. Jaunesiems išeinant, dažnai plojama. Išvijoje pritaikomi tautinių šokių vartai, kai palyda (ar tautinių šokių ansam-

blio nariai) bažnyčioje nuo jaunųjų sustato juostų vartus. Visi jaučia ir supranta juostos išreiškiamą pagarbą, o jeigu sutuoktiniai ne tik po vartais eina, o per nuleidžiamas juostas žengia, tai didesnės pagarbos negali būti.

Ten, kur paprotys prie Marijos statulos ar paveikslo pasimelsti ir padėti gėlių, ir jeigu tai neatlikta tuoj po žodžio liturgijos, po komunjijos maldos ir prieš palaiminimą giedama Marijai pagerbti giesmė. Naujesnėse ar labiau atnaujintose bažnyčiose esama Šventosios Šeimos atvaizdo ar statulų - Juozapo, Marijos, paauglio Jėzaus. Abu jaunieji prieina ir pasimeldžia. Seniau jaunikis likdavo prie altoriaus su kunigu bei patarnautojais, kol jaunoji viena nueidavo ir pasimelsdavo. Tokį paprotį kai kurie supranta labai tiesiogine prasme, lyg čia ryšys tarp Dievo Motinos mergystės ir tik nuotakos. Geriau reikšmę paaiškina pačios liturgijos malda, kad jaunųjų santuoka ir šeima spinėtų sutuoktinių skaistumu.

Repeticija

Kur jaunieji tėra apeigų neveikiamieji dalyviai, apeigoms ruošos nereikėtų - viską atlieka kunigas. Atsižvelgiant į būtinumą liudyti sąmoningą tikėjimą pačiose apeigose, kurias jaunieji suplanavo, įprasta iš vakaro trumpai visą vestuvių eigą perbėgti. Prieš repeticiją kunigas, diakonas ar parapijos vestuvinių apeigų žinovas, žinovė žodžiu ir malda primena šių veikėjų uždavinį vestuvių svečiams patarnauti, būti svetingais pamaldų globėjais, sudarančiais malda, giliam džiaugsmui, sąmonei sąlygas savo pavyzdžiu ir sklandžiu dalyvavimu.

Antrasis svarbus repeticijos uždavinys - tėvams, palydai, skaitytojams susipažinti, suartėti, ypač kai iš toli atkeliauja. JAV-se paprotys po repeticijos vakarieniauti, dar labiau stygas suderinti.

Jaunieji paprastai iš anksto švenčia Susitakinimo sakramentą (eina išpažinties), bet ir

repeticijos proga kiti dalyviai gali susitarti Dievo gailestingumo šventę išgyventi.

Paprastai apeigų veikėjai nedaug repeticijos atsimena, vestuvėms atėjus. Jiems svarbu žinoti, kad čia ne atkartojamas vaidinimas, o vestuvės. Kartais dėl apeigų eigos būna iš anksto aiškiai nesusitarta, ir tėvai ar motinos ima jaunųjų pageidavimus keisti. Tada, kaip kartą buvo, vienas iš palydos atsistoja ant suolo ir klausia: „Kieno gi čia pagaliau vestuvės?“

Vestuvėms bei repeticijai paruošiama medžiaga suteikia progą jauniesiems tartis apie apeigas ir jų reikšmę, dalytis tikėjimu, įsitikinimais, pvz., kai pasirenka skaitinius, apsvarsto kažką savito, kunigui (diakonui) pateikia pamokslo minčių.

Nuotraukos

Kaip brangu albume ar rėmuose turėti senelių, tėvų vestuvinę nuotrauką. Prieš foto prietaisų atsiradimą žmonės apeigas nešiodavo savo širdyse. Šiais laikais pasamdomas fotografas ar uždavinys pavedamas giminaičiui, draugei. Kaip ir kitose gyvenimo srityse, perdėtas dėmesys kuriam nors reikalui iškreipia visą tikslą.

Dažnai parapijos turi nuostatus, apie kuriuos jauniesiems iš anksto pranešama, pvz., iš viso negalima per pačias apeigas fotografuoti. Tuo atveju po apeigų visi vėl sustoja lygiai tose pačiose vietose, mauna žiedus, laimina, skaito ir kt. Kitur leidžiama fotografuoti, bet be šviesų, žaibo, kad būtų išlaikoma rimtis ir pagarpa. Geri fotografai sugeba savo pareigas atlikti nepastebimi, neskeldami pavyzdžio tokių, kurie per apeigas atsistoja tarp dvasininko ir jaunųjų, alkūnėmis atsiremia į altorių, kad foto prietaisas nedrebėtų ar pn. Tinka dalyviams priminti, kad jaunieji brangiai už fotografo darbą moka, todėl kiti vestuvių svečiai kviečiami foto aparatus pataupyti vaišėms ar kitai progai.

Žinoma, nuotraukų reikalas prašoksta vienu vestuvinių apeigų klausimą. Keliaujame kultūron, kurioje atvaizdas yra tikresnis už

tikrovę, dirbtinis už tikrą, kaip sakoma: „Šios gėlės tokios gražios, beveik kaip dirbtinės“. Pirmąsčiai žmonės vengia nuotraukų, kadangi atvaizdas „atima“ žmogaus dvasios (katalikiškai tariant, šventųjų statulos ar paveikslai tikintįjį paveikia labiau negu šiaip kažkieno atvaizdas). Hegelio filosofinės įžvalgos įpėdiniams modernus atvaizdo supratimas labai savas – pirmą atvaizdas (idėja), po to tikrovė. Tol kas nors neįvyko, kol „Draugo“ pirmajame puslapyje nuotraukos nebūta.

Mišrios santuokos

Juokais (išeivijoje) mišriomis vadiname vedybas, kuriose vienas yra kilęs iš skautų, antrasis dalyvavęs pas ateitininkus. Tiesiogine prasme mišrios yra skirtingų tikybų (pvz., katalikas ir evangelike, katalikė ir nekrikštytas krikščioniškos šeimos narys). Lietuviška prasme mišrios yra, pvz., lietuvių kilmės nuotakos su italų kilmės jaunuojų. Kultūriškai mišrios gali būti kelintos kartos jaunas su lietuvaite iš Lietuvos. Lygiai gerbtinos skirtingų katalikiškų apeigų tradicijos, pvz., Vakarų (lotynų) su Rytų apeigų pora (ukrainiečių, rutėnu, gudu ar kt. „graiku“ kataliku).

Bažnyčios gairės tiek vedyboms, tiek apeigoms labai gražiai ir aiškiai surašytos. Jeigu abu katalikai, laikomasi įprastinių apeigų; jeigu vienas nekatalikas, prašoma (ir gaunamas) leidimas ne pagal įprastines apeigas tuoktis, kaip ir nekatalikų bažnyčioje. Gairės aiškiai reikalauja gerbti abiejų religinę tradiciją ir pirmon vieton stato jaunavedžių vienybę, artumą. Todėl ekumeninėse pamaldose (katalikų kunigas ir evangelikų pastorius) ar visai nekrikščionių atveju (žydė ar musulmonė su kataliku) apeigas vesti, joms pirmininkauti teturi vienas iš dvasininkų; antrasis (ar antroji) prisideda malda, laiminimu, skaitiniu, žodeliu, kaip abu dvasinin-

kai susitaria ir jaunieji pageidauja.

Tas pats su tautybe ir kalba. Jeigu jaunieji paruošia dalyviams pamaldų lankstinuką, pvz., viršelyje supina rūtų vainiką su airių trilapio tautinio augalo vainiku – tai jau išreiškia jų sąmonę bei ryžtą. Tokiu atveju dažnai skaitiniai, maldos ir kt. padalinami maždaug pusiau lietuviškai ir antrąja kalba, susitarus su jaunaisiais. Kartais tautybė tebėra jautrus klausimas; labai reta, kad net nepageidaujama lietuviškai pusei per vaišes giedoti „Ilgiausių metų“. Kadangi mums rūpi mūsų byla, stengiamės gražiai ir švelniai įpinti, kiek sąlygos leidžia lietuviškai ir lietuviškų papročių, lygiai kaip ir kitos kultūros atspalvių, pvz., kolumbiečių vestuvėse iš bažnyčios uošviai išeina susikibę su antrojo uošviais. Gražiai sutampa žydų rabino maldos skara su katalikų kunigo lietuviška išausta stula. Kaip gražu, kai jaunoji lietuviškais tautiniais rūbais arba palyda juostomis persijuosusi, nors ir kiekvienas nebūtų lietuvių kilmės.

Lietuvoje ruošiami nauji sakramentams apeigynai, JAV Vyskupų konferencija leis naują santuokos apeigų laidą. Visų tų pastangų tikslas yra jauniems bei tikinčiam bendruomenei sudaryti sąlygas kuo sąmoningiau ir suprantamiau liturgiją švęsti, nes, kaip prieš beveik šimtą metų popiežius šv. Pijus X sakė, „sąmoningas tikinčiųjų dalyvavimas liturgijoje yra nepamainomas krikščioniškos dvasios šaltinis“. Santuokos atveju nebeužtenka tik „apeigas atlikti“, kad negyventų nuodėmėje. Suprantamai reikalaujama, kad jaunieji ir visa bendruomenė suprastų ir aiškiai išreikštų sakramentinę santuokos reikšmę, laisvai ir atvirai.

Šiame rašinyje daugelis santuokos klausimų neaptarti, tik paminėti. Aišku, kad jaunųjų rankose yra visas planavimas ir apeigų prasminga reikšmė.

GYVYBĖ - BRANGIAUSIAS ŽMOGAUS TURTAS

ALGIMANTAS MALKEVIČIUS

Užverčiu galvą ir ieškau ilgesingą rudens elegiją švilpaujančio varnėno. Bet tematau aukštai debesyse plaukiančią ažuolo viršūnę. Tu, stipruoli, tikriausiai atmeni, kad ją ir liaunas tavo dar tada šakas yra lietę tikrieji šios žemės gyventojai. Turėjai matyti, kaip čia pasirodęs baltasis žmogus iššaudė jų laukinius jaučius ir žudė juos pačius, kad galėtų atimti žemę, kad likusius išstumtų į amerikietiskąją getą - rezervuarą. Dabar, senoli, tavo eilė - šeimininkas sako, kad ne vietoje augi. Atleisk, neperkalbėjau, tariau, glostydamas tavo irgi kietą, suaižėjusią odą. Ir pagalvoju: visai kaip senovės baltai ar kaip tėvas miške elgiuosi.

Netoliese, šalia garažo durų, pamatau pelę. Nors namas, į kurį ji kraustosi ir ne mano, bet pirmoji mintis: „užmušti“. Čiumpu lentgalį, prišoku. Ir... nusvyra ranka: peliukas visai mažytis, šlapias, dreba visu kūneliu ir iš paskutiniųjų stengiasi išsilaikyti, žvarbaus vėjo nenu griautas. Jis serga ar tiek nusilpęs, kad virsta, vėl šiaip taip atsikelia, vėl griūva. Bėgti vargšelis ar eiti visai neturi jėgų, žvelgia taip, jog atkandęs šeimininkės vaikų duoto saldainio, dedu prie nosies. Palūkėjęs pauosto ir, sukaupęs jėgas, ima ėsti. Gyvens!

Prisėdu užuovėjoje - kažko negera. Kodėl žmogus gali pasigailėti peliuko, kodėl jam skaudu dėl pjaunamo medžio, numelioruoto tėviškės upelio, o nesusimąstydamas (nesitikėk kito žodžio) žudo negimusį savo kūdikį?

Kažko ilgu ir neramu. Gal kalti piečiau išskrendantys žąsų pulkai. O gal varnėnas, tarsi sieloje giedas savo liūdną atsisveikinimo giesmę. Visai kaip Lietuvoje, pagalvoju. Būtinai apie ažuolą ir peliuką reikės parašyti sūnui.

Žmona rašo, kad piktas, neklauso, skriaudžia broliuką. Iš kur tas pyktis jo mažoje širdelėje? Bandau prisiminti, ar buvau kada žiaurus žmogui, jį nešojančiai. Gimęs ilgai gyveno po stiklu, be mamos. Genai? Aš mažas, kažkieno pamokytas, sako, nešiau kačiukus skandinti. Pavasarį aptikau jį gaudant bites, vabalus, vos prikalbinau paleisti. Jo prosenelius, senelį, kaip dažniausiai buvo Lietuvoje, per pasaulinius karus rusai prieš vokiečius kariauti buvo paėmę. Senelis už bėgimą namo net baudžiamajame batalione „už kaltę“ buvo varomas ten, kur laukė tavo ar priešo mirtis.

Baisu, kai pagalvoji: retas iš mūsų mirė čiai į akis nežiūrėjo ir tikriausiai pats žudė. Tėviškės žemelė stribą ir partizaną, sukilėlį ir išdaviką užaugino. Jaunesnioji karta, kas Vengrijoje, kas Čekoslovakijoje, kai kas net pas arabus, į Vietnamą ar Afganistaną, buvo vežami žudyti. Amerikos lietuviai kai kada gal iš kitos fronto pusės šaudė nežinodami į tautiečius: kas nuo ruso bebėgdamas į vokiečių kariuomenę buvo paimtas, kas Vietname ar Korėjoje buvo. Priklausomai nuo žmogaus, jie prašomi daugiau mažiau pasakoja, kokius sunkumus iškentėjo, kaip vos nežuvo ar draugą išgelbėjo. Bet paklausk jų, ar teko ką nors nužudyti...

Štai buriuojame su šauniu lietuviu, kaip pasirodo, Vietnamo pjauntynėse buvęs. Kai atsargiai, net pakartotinai apie tai užsimenu, jis tuoju užsirūko, patyli ir parodo į virš Mičigano ežero kylantį mėnulį. Kol grožimės, jis nusileidžia žemyn, išgeria rusiškos degtinės ir vėjui net įsisiautėjęs, nebekelia... Ar kaimyno,

Romualdas Rakauskas

gero kataliko sūnus, šauniasias bernas kaime, kuris grįžęs iš Afganistano kelerius metus beveik visai nekalbėjo. Šnekėdamas tik nudelbdavo akis į šoną ar žvilgtelėdavo taip, kad net tėvas į šalį pasitraukdavo.

Ir visi jie, ne savo noru priversti žudyti, paklausti apie tai, nusuka akis, keičia pokalbio temą ar nueina. Jie visą gyvenimą vienaip ar kitaip siekia užmiršti, jog teko žudyti. Žudyti, kad pats liktum gyvas.

Vieną visgi prikalbinti pavyksta. Buvusį savo mokinį, jautrų vaiką. Jis anksti neteko mamos, tėvas gėrė, kol visi paliko septynis, vienas kitą prižiūrėjęs, vaikus. Nuo savo dalios jis vaikystėje net siekė pabėgti į Sibirą - ten mažai žmonių. Dabar šis našlaitis vėl priverstas prisiminti žemę, kur po „Grado“ salvės nelikdavo žymės molinio afganų kaime-

lio. Nuvaryti tą vietą apžiūrėti, jie nerasdavo neva neišėjusių pasiduoti vyrų liekanų, ginklų, nuolaužų. Tik kur ne kur mėtųdavosi tarsi lėlių basos vaikų kojos ar motinos ranka, tebelaikanti prispaustą kruvinos mėsos kąsneliu virtusią kūdikio galvą. Bet, sako, kai tarnavo tarp beveik vienų vaikinų iš Vidurinės Azijos tautų, tuose daliniuose buvo paprotys jaunos karius, ypač baltuosius, vakare išvaryti „nuotakų“ ieškoti. Tavo reikalas kaip, bet reikėdavo „seniems“ nakčiai pristatyti merginą ar jauną moterį. „Gerasis darbelis“ privalėjo būti atliktas švariai, tad liudininkų gyvų neturėdavo likti. Ir viskas privalėjo atrodyti kaip neva partizanų darbas. Leisgyvę auką po to reikėdavo vėl jiems pribaihti, negabenti toliau. Karininkai, gal tuo metu pardavinėjantys šovinius tiems, kas rytoj keršydamas gal šaudys į jų vadovaujamus karius, neva tokių dalykų nepastebėdavo. Vėliau azijiečių dalinius išformavo - galėjo sužinoti užsienyje. Juos prigrasė visą gyvenimą tylėti...

Visas pasaulis atrodė nesibaigiantis karas. Teko kalbėtis su afrikiečiais, atvežtais mokytis į Sąjungą. Jie šventai buvo įtikinti, kad ir Lietuvoje iki socializmo visi tebėgiojo nuogi kaip beždžionės. Kad po mokslų grįžę savo kraštuose įvykdys revoliucijas ir per kokius dvejus metus gyvens geriau nei JAV... Ar, tarnaujant kariuomenėje, kai Čilėje karininkai sustabdė prasidedančius komunizmo eksperimentus, mumis apdorojo taip, kad gal daugiau pusę vežami savanoriškai vyktų žudyti, kad neva atstatytų teisybę...

Šėtono užgrobtos karalystės sistema, anot jų, buvo tiek tobula, kad net patys sraigteliai (valstybės, respublikos, darbo kolektyvai, studentų grupės, atskiras žmogus) privalėjo užsiauginti savyje vidinį cenzorių, raginantį apsivalyti nuo materializmui, rusiškam imperializmui svetimų minčių ir elementų. Bet realus gyvenimas vis labiau tolo nuo vaizduojamo. Taip ir mūsų tėvynėje susiformavo dviguba moralė, tiesiogiai susijusi su tokiu gaju, šian-

dien mūsų tautoje etniniu reliatyvizmu. Jis, iškreipdamas visų Dievo įstatymų pagrindą, visose srityse trukdo bendrauti, susitarti.

Po ano mokinio pasakojimo ta kaltė tarsi tapo mano: nenorėdamas tai prisimindavau, sapnuodavau naktimis, negalėjau ramiai žiūrėti į vaikus, žaidžiančius karą. Vyriškai pašnekėję su sūneliu, sumetėm jo visą karišką ginkluotę į dvokiančią šiukšlių kroviniųę.

O tuo tarpu agonijoje besiblaškanti imperija gelbėjosi, atpalaiduodama laisvės pančius. Ir apsiriko: lietuvis su trispalve rankose, su tiesos žodžiu ant peties, su malda ir daina lūpose tapo nebesuvaldomas. Maskva dar kursto Lietuvoje gyvenančius lenkus, rusus, kariškius. Pastarieji žada, jog šiaip sau susidėję lagaminus, neišeis. Jau kareiviškais kastuvėliais buvo kapojama, šaudoma laisvė Kinijoje, Baku, Tbilisyje. Išliaupsinti vakarų demokratai dėl savo pragmatiškų tikslų, paskaičiavimų nenorėjo matyti pralieto kraujo. Kai ir laisvos Lietuvos Vilniaus kruvinasis sekmadienis juk buvo po to. Dabar vėl nedrįstama sutramdyti žudikų buvusioje Jugoslavijoje. Ir ar vėl nelaiminama nauja žmogžudžių karta, kai pasaulio galingieji atvirai nuolaidžiauja Rusijos agresyviems siekiams.

Todėl nusiginklavęs sūnus vis mažiau namie matė tėtį, bėgiojantį ne tik su sąjūdžio, švietimo reformų, skautų reikalais, bet namo parsinešęs ir savanorio uniformą. Skaudu buvo, sūnau, iš tavo vaikystės atimti save. (Ar ne žiaurumu dabar kompensuoji tą skolą?) Bet ar buvo galima kitaip, kai naktimis reikėjo saugoti ne tik dujų bazes, naftos saugyklas, redakcijas, bet ir atstatytą laisvės statulą, paminklą žuvusiems už Lietuvos laisvę, net kryžius? Kai pasiryžusių tai daryti buvo dar tiek nedaug. Tu jau tada mane supratai, vienąkart vėl tuščiomis rankomis išeinant po darbo budėti, nedrąsiai pasiūlęs slaptai iš lentutės pagamintą šautuvą, papuoštą Gedimino stulpais.

Taip, dar nebuvo atėjęs laikas, kad žmonija, kaip sakė Maironis, sudėtų muziejuose „kruvinos kovos įrankius“. Štai taikos Nobelio premijos laureatas skaičiuoja tankus prieš mūsų laisvę, ištikimiems desantininkams demonstruoja filmą, kur „Landsbergio fašistai“ tyčiodamiesi Vilniuje išžudo ruso šeimą, net nekaltą vaikelį iš lovelės trenkia į sieną. O Lietuvos žmonės jau prie laužų, šalia savo rinkto parlamento. Rūmuose - 2000 vyrų. Norintiems pasiūlo išeiti, bet tokių nėra. Vieningos priesaikos Tėvynei metu sudreba parlamento skliautai, ir gynėjų ryžtas nuaidi istorijon, surišdamas partizanų, knygnešių, sukilėlių, pilėnų didžiaviryų, Žalgirio mūšio ir vėlesnių epochų gijas. Ryžtas, iškart pateisinęs palaukyje išsibarsčiusių lietuvių tiek metų tėtą, atrodo, beprasmišką, diplomatinę kovą už laisvą Tėvynę. Ir tokia žmogiškai suprantama ašara, vyriškai nenubraukiama, sutviska savanorių akyse: dažno nespėta pabučiuoti mylimąją, motiną, žmoną ar lopšelyje besispardančią dukrelę. Jau kelios dienos, kai cheminiu pieštuku liepta ant rankos užsirašyti pavardę ar kraujo grupę. Jau paskutinę išpažintį, ant suolo prisėdę šalia kunigo, atliko net tie, kas bažnyčioje tik pirmosios Komunijos metu yra buvę. Vyras stovi prie langų, ginkluoti tik rūmų laiptų turėklais. Prie langų, pro kuriuos gali įvažiuoti jau kažkur netoliese šaudantys tankai. Jau nutyla radijo diktorės balsas. Lietuvėlės naujai iškepti kareivėliai laukia. Jie dabar nieko neverčiami, jei tik spės, pasiruošę ir žudyti, brangiau savo gyvybę paaukoti. Raminu vieną vaikiną. O pačiam, kaip ir visiems čia, taip norisi gyventi. Ir nieko nežudyti. Kažin ar iš stovinčių daug kas yra skaitęs apie nepaneigiamą teisę gintis, kai visos priemonės panaudotos. Bet vyrai žino, kad ne tik čia kabantis kryžius, ne tik šventųjų paveikslai puoš jų bendrą kapą. Jie žino, kad yra teisūs, todėl jaučia, kad Dievas yra su jais. Ir su tais, kuriuos jau stumdo tankais, daužo automatų buožėmis, sprogdina, šauda prie televizijos bokšto.

Ivyksta stebuklas - nebereikia mūsų aukos. Išgirdęs tautos maldą, Dievas lyg ant Čiurlionio karališko delno, išneša Lietuvą į laisvę. Keliolika žuvusiųjų, septyni šimtai sužeistų - „Palaimintieji taikieji, nes Dievas juos vadins Dievo vaikais” (Mt 5,9). Jau yra vilties. Sausio 14-15 naktį važiuojame į Kauną. Prieš Grigiškes ant kelio - užrioglintas urzgiantis tankas. Pakelėje į atvažiuojančius atsukti šarvuočiai, krūmuose sužybsi nedrausmingo kario cigaretės ugnelė. Į burnas tespėjame susikišti leidimus į Aukščiausiąją Tarybą, pusės lapo pirmuosius savanorių pažymėjimus. Mašiną tikrinantys visi kariai - iš kažkurios vidurinės Azijos tautų, nes susikalba viena kalba. Liepia išlipti. Kažką pastebėję įtartino, vieną siunčia, matyt, pranešti karininkui. Nelaukdamas nieko gero, vis per pėdą traukiuos link sustojusios dar vienos mašinos, iš kurios jau išlipę žmonės. Sutarška keičiamų automatų apkabos (užtaiso koviniais), nuleidžiami ginklų saugikliai, barksteli spynos, įvarydamos šovinį į vamzdį. Kai jau rusiškai šaukia „Rankas aukštyti”, jau iš šono stebiu, kaip savanorius stato pakelėje, kai liepia rankas susidėti virš galvų, prasižergti, kad staigiai nespėtum pasisukęs ginklą išmušti iš už kiekvieno nugaros pastatyto kareivio. Apieško, mašinoje radę namo draugų vežamas uniformas, plėšia sėdynes, pamušalus. Ką darys su draugais: čia pat vietoje nušaus, ar pavedę dar kankins, tyčiosis? Gal jie ir sausio 13-ąją žudė? Kaip aš jų, Viešpatie, kruvinais batais mindančių mūsų žemę, nenkenčiu. Jaučiu įsiutusio žvėries nirtulį, nežmonišką jėgą, pyktį. Ir neginkluotas nieko negaliu padaryti, kad išvaduočiau saviškius.

Staiga vienas jų eina link mašinos, prie kurios stoviu. Mane suimti? Ne, karys per daug atsipalaidavęs. Bet jis ginkluotas automatu. Tik šovinių apkabų daugiau prie diržo, gaila, neturi. Neiskarščiuok, tu stovi daugiau pakelėje, jis, kraugerys, tuoj bus nugara į tave. Niekše, už pusvalandžio būtum kankinęs, žudęs ano kovos draugus, ženklą žingsnį, dar ir...

...staigus žingsnelis, smūgis. Ir geležinėm replėm virtusiom rankom smaigiu, kiek galėdamas spaudžiu jo gerklę, prilaikydamas suglebusį kūną. Viskas?.. Stvėręs ginklą, kad nesužeisčiau savųjų, puolu į numatytą poziciją. Iš kelių metrų pliekiu į vienoje linijoje pagautus sargybinius ir visa gerkle šaukiu: „Atgal, už mašinų”. Išpila šaltas prakaitas... priešai ne virsta, o juokiasi... Suvokęs, kad šaudžiau iš mokamųjų, atšoku už mašinos. Dabar jau koviniais prabyla jų automatai, ugnimi barškėdami spaudosi krūmai, šarvuočiai, tanko kulkosvaidis. Kažkas sužeistas vaitoja, klykia moterys, rėkia prabudęs ar sužeistas vaikas...

Viešpatie, kaip nepagalvojau? Nubraukiu prakaitą ir stebiu tą, kurį turėjau ką tik nužudyti. Matau kaip virpa priešo pirštai, vartantys dokumentus. Dreba ir visai vaikiškas balsas, reikalaujantis atidaryti bagažinę. Kareivio milinė beveik iki žemės. Batai baisiai nušleivoti, tiek dideli, jog šliumpsi kaip klumpės. Aišku, jie kokio „senio” paspirti, atėmus iš šio naujoko naujus. Bet ko jis per petį vis dirščioja į mane? Gal jis tas, stovėjęs šalia, ir nepranešęs, jog aš ketvirtasis, spėjęs tyliai pasitraukti? Nepamąstei, žioply, gavęs šaukimą į armiją, dabar dreblink kinkas. Meldi savo Dievą, šiaip visų ujamais, siunčiamas kur pavojingiausia, meldi, kad gyvas grįžtum. Ir šovinių, kvaileli, tau tikrai nedavė. Bet žvilgtelį į savo draugus ir... pasidaro gėda savo žmogiškų jausmų. Tarsi iš pareigos jaučiu vėl kylantį priešiškumą, vėl... Bet kareivėlis, kuris irgi toks pat žmogus, šliumpsi laimingas (gyvas) kita puse atgal, nes duota komanda nė vienos mašinos į Kauną nebepraleisti.

Šiandien laimingas ir aš, tada nežudęs. Galėjau tuojau į Kauno televiziją pranešti, kad yra nesuimtas įvykio dalyvis (gal todėl jų nemušė, netardė?). Galėjau neduoti ramybės net aukščiausiems, tada tikrai užsiėmusiems paraigūnams, kol šie išreikalaavo savanorius paleisti. Trumpam galėjau už-

sukti į namus, nuraminti žmoną, pakely susitjusią pernaktvoti motiną, vykstančią dar mane pamatyti. Galėjau džiaugtis kelių mėnesių antruoju sūneliu ir nė per žingsnį neatstojančiu vyresniuoju. Jo nupieštus žmones, susikibusiom rankom saugančius Gedimino pilį ir, anot jo, šalia stovintį televizijos bokštą nuo kruvinom žvaigždėm pažymėto tanko, buvau įpareigotas nuvežti ant išaugusių parlamento barikadų. Pradžiugino ir mano su-burti skautai: kas su trispalve, pasirodo, 13 naktį prie parlamento budėjo. Kiti, paslėpę metraštį, sąrašus, kas Kauno televiziją, kas paštą saugojo - nieko namie prie telefono neradau. Viskas, kaip niekada, buvo apsi-valę nuo buities smulkmenų, buvo taip bran-gu, miela, tikra. Buvo, nes galėjo nebebūti. Nes galėjai susitepti krauju.

Tad ar galėjau po to, sūnau, drausti tau žaisti „savanorius“ ir vėl „apsiginkluoti“? Ar tavo sieloje pasėjau ką blogą, leisdamas paturėti kovinius ginklus, mokydamas jais nau-dotis? O vaikų prašomas, kaip galėjau jiems neišprašyti leidimo pas savanorius į Aukš-čiausiąją Tarybą? Salė, kur buvo paskelbta Ne-priklausomybė, jiems buvo tikra šventykla. Mergaitės padėjo valgykloje. Vyresnieji skautai dieną lankė savanorių mokymo kursus, pirmą-kart gyvenime lietė mirties įrankius. O kaip buvo jie patenkinti, kai naktį buvo leista kartu su savanoriais budėti tikruose gynimo postuose.

Nebloga tai buvo tautos (ir konkrečiai mūsų) artimo meilės, savęs išsižadėji-mo pamoka. Tik atsisakius gyvybės, pajunti jos tikrąją vertę, tik susitaikęs su mintimi, jog žudysi, suvoki šio vieksmo bjaurumą. Jei kari-ne tarnyba atliekama gerai, jos nesmerkia ir Bažnyčia, II-ame Vatikano susirinkime sakanti: „Tie, kurie pasiaukoja karinei savo šalies tarny-

bai, gali save laikyti žmonių saugumo ir taikos veiksniais“. Ganytojiškame savo laiške „Šei-moje gimsta žmonijos taika“ Jonas Paulius II-asis su skausmu kalba apie vaikus, įtrauktus į karo konfliktus, kuriuose „gyvybė neturi jokios vertės, o žudymas neatrodo blogis“. Tad ar nebuvo ši pamoka per ankstyva vaikams? Bet, antra vertus, laisvę, savo tautos išlikimo garan-tą, reikia mokytis ir kitus mokyti ginti. Nes galioja posakis: „Nori taikos - ruoškis karui“. Reikia mokytis ir mokyti savo tautos kryžių, koks jis bebūtų sunkus, nešti garbingai, iškėlus galvą, be murmėjimo. Kad Dievas pasigėrėjęs paremtų. Nes Jis, sako, padeda tiems, kas sau padėti neužmiršta.

Todėl didžiuojuos sūnumi, kuris jau pirmoje klasėje mokytojos paklaustas, kas brangiausia, atsakė: „TĖVYNĖ“. Gėriuosi skautais, kai šie kai kada net šešiolikos sulaukę, net tėvų draudžiami, pirmąkart į save priima Kristų. Arba dažnai išdraskytoje šeimoje ken-čiantys neapykantą, alkoholio tvaiką, sužvarbę nuo bendraamžių ir vyresniųjų dvasinio skur-do, patyčių, melo, nuogo materializo suneša sa-vo geliančias sielas ir sugeba vienas kitą sušil-dyti, paguosti, uždegti tikru broliškumu. Ir skaudu: jų tiek dar nedaug, jie, prireikus, taps vėl beviltiškoje padėtyje atsidūrusiais miško broliais bevardžiais, šviežiai sukastos žemės kauburėliais. Jie bus tais šviesos spindulėliais, dar Kristui neatėjus, žmoguje neorinčiais ma-tytine Judą, ne Kainą, o tikrą brolių. Ir jei tokių žmonių vis daugės, gal tautos be prievartos ir smurto, visiškai izoliuodamos neteisėtą val-džią, pajėgs atsispirti okupantams. Neveltui rusų kariškiai pučo dienomis Kaune reikalavo uždrausti „Kauno laiką“, pradėjusį spausdinti tokio elgimosi metodiką. Yra ir daugiau pavyz-džių, rodančių šių naujų pokyčių galimybę.

(b-d.)

PAULIUI RUBIKAUSKUI SJ - SEPTYNIASDEŠIMT PENKERI

Kun. J. B.

Kun. dr. prof. Paulius Rabikauskas SJ ilgus metus dėstęs paleografiją ir popiežių diplomatiką Grigaliaus universitete Romoje. Jis yra gimęs 1920 m. Gudžiūnuose, Kėdainių apskrityje (taigi Česlovo Milošo kraštietis). Mokėsi Kauno jėzuitų gimnazijoje. 1938 m. įstojo į Jėzaus draugiją ir baigė noviciatą Pagryžuvyje, kur iki 1944 m. studijavo filosofiją, dėstomą iš Vilniaus vokiečių ištremtų lenkų jėzuitų. Nuo 1944 m. tęsė filosofijos ir teologijos studijas Vokietijoje. 1948 m. liepos 25 d. išventintas kunigu. Pirmoji kunigiško darbo vieta buvo Belgijoje gyvenančių lietuvių tremtinių sielovadoje.

1951-53 m. studijavo Bažnyčios istoriją Grigaliaus universitete Romoje, kur gavo Bažnyčios istorijos licenciato laipsnį. Paskui gilino žinias pagalbinių istorijos mokslų srityje Vokietijoje ir Prancūzijoje. 1955 m. apgynė daktaro disertaciją Grigaliaus universitete Romoje ir ten pradėjo dėstyti paleografiją bei popiežių diplomatiką. Nuo 1959 m. buvo ekstraordinarinis, o nuo 1961 m. ordinarinis profesorius. Trejus metus (1975-78) buvo šio universiteto vice-rectorius, paskui devynerius metus (1970-75 ir 1985-91) Bažnyčios istorijos fakulteto dekanas. XIII tarptautinio istorikų kongreso metu Maskvoje (1970 m.) išrinktas Commission International de la Diplomatie nariu. Nuo 1975 m. redaguoja mokslinį žurnalą „Archivum Historiae Pontificiae”.

1961 m. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija (LKMA) suteikė P. Rabikauskui tikrojo nario vardą, o Popiežiškoji Teologijos Akademija Krokuvoje - Bažnyčios istorijos garbės doktoratą. 1994 m. garbės doktoratą jam suteikė ir Vilniaus universitetas. Popiežius Jonas Paulius II 1992 m. paskyrė jį Šventiesiems skelbti kongregacijos konsultorium.

Ivairiomis kalbomis yra išleista keletas jo knygų ir paskelbta daug straipsnių. Lietuvos istorijos tyrinėjimų srityje P. Rabikauskas taip pat nemaža nuveikė. Nuo 1955 m. gyvendamas Romoje, aktyviai įsijungė į prof. Zenono Ivinskio čia įsteigtą LKMA istorijos sekciją, 1965 m. išrinktas jos pirmininku. Šios sekcijos seminarams jis pateikė nemažą svarių studijų apie jėzuitų veiklą Lietuvoje. P. Rabikauskas buvo vienas iš pagrindinių organizatorių 1987 m. įvykusios Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejui skirtos tarptautinės istorikų konferencijos.

Šiuo metu prof. P. Rabikauskas be tiesioginio darbo Grigaliaus universitete ir žurnalo „Archivum Historiae Pontificiae” redagavimo renka medžiagą „Lietuvos istorijos šaltinių” leidiniui apie Vilniaus universitetą bei platesnei monografijai apie šv. Kazimierą ir bibliografiniam XVI-XVIII a. Lietuvos jėzuitų leidiniui.

GYVYBĖ NEPRIKLAUSO NUO TURTO

CHIARA LUBICH

„Žiūrėkite, saugokitės bet kokio godumo, nes jei kas ir turi apsčiai, jo gyvybė nepriklauso nuo turto" (Lk 12,15).

Tie Jėzaus žodžiai primygtinai įspėja saugotis pavojingų pasaulinių turtų. Kad jie būtų teisingai vertinami, jis pavaizduoja jų reikšmę palyginimu.

Jis pasakė jiems tokį palyginimą: „Vieno turtingo žmogaus laukai davė gausų derlių. Jis pradėjo sau vienas svarstyti: 'Ką man čia dabar padarius? Neturiu kur sukrauti derliaus'. Galop jis tarė: 'Štai ką padarysiu: nugriausiu savo klojimus, statysiuos didesnius ir į juos sugabensiu visus javus ir visas gėrybes. Tuomet aš tarsiu savo sielai: mano siela, tu turi daug gėrybių, sukrautų ilgiems metams. Ilsėkis, valgyk, gerk ir linksmai pokyliauk!' O Dievas jam tarė: 'Kvaily, dar šiąnakt bus pareikalauta tavo gyvybės. Kam gi atiteks, ką susikrovei?' Taip ir bus tam, kas krauna turtus, bet nesirūpina tapti turtingu pas Dievą" (Lk 12,20-21).

Jėzus griežtai smerkia troškimą turėti vis daugiau ir daugiau ne dėl to, kad turtingumas savaime reikštų blogį, bet kad jis savyje slepia rimtą pavojų.

Turtingiesiems jų turimos gėrybės gali būti ir žalingos, kai jie nemato jose to pavojaus. Pralobusieji visuomet yra gundomi pasitikėti vertybėmis, kurias jie yra susikrovę, galvodami, kad didinant savo materialines nuosavybes, jiems nereikės rūpintis ligi gyvenimo pabaigos. Jie save apgaudinėja, manydami, kad materialinės gėrybės gali patenkinti jų laimės troškimą. Taip jie gali prieiti ligi to, kad nustoja net galvoti apie amžinąjį gyvenimą, kuriam

jie buvo sutverti, nesirūpindami tikromis vertybėmis, kaip gerais darbais, kurie tam gyvenimui yra būtini.

Godumas turi kitus baisius poveikius: šykštumą, savanaudiškumą, nejautrumą kitiems. Savanaudiškas galvojimas ir turtų laikymas tik sau yra visiška priešingybė tam, ko dangiškasis Tėvas mūsų prašo. Jėzus nori kad mes gyventumėm tokį gyvenimą, kuris būtų panašus į Dievo gyvenimą. O Dievas yra tasai, kurio visas buvimas yra Meilė.

Jėzus nori kad ir mes gyventumėm mylėdami. Tik mylėdami mes tikrai vykdysime savo pašaukimą - mylėdami ir duodami, ne kraudami atsargas, bet visai priešingai: duodami dosniai.

Evangelijos logika yra kaip tik ta: kas nori išgelbėti savo gyvybę, turi ją prarasti dėl Dievo, dėl Evangelijos: kas duoda, tas gauna. Jėzus sako: „Duokite, ir jums bus duota" (Lk 6,38). Dar daugiau, kas duoda viską, sekdamas paskui Jėzų, gauna šimteriopai.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Kokią nuosavybę mes galėtumėm turėti? Jei apsisprendėme ir pasiryžome visuomet duoti ir duoti, turime būti neprisirišę prie mūsų žemiškų gėrybių. O virš visko, svarbiausias mūsų dėmesys turi būti skiriamas Dievui, o ne mūsų žemiškiems rūpesčiams ir reikalams. Mūsų gyvenimo idealas turi būti Dievas. Jis turi būti viso mūsų gyvenimo brangiausias turtas.

GYVENIMAS - LYG AUDINYS

Algirdas Paliokas SJ

Mūsų dienos nesulaikomai bėga į praeitį. Ir kokios jos įvairiaspalvės! Tik, rodos, tų šviesių mus džiaugsmu apdovanojančių, mūsų ramybės išteklius papildančių ar dainai, ar šokiui pakviečiančių nėra per daug. O pilkųjų... nors dalink jas kairėn, dešinėn, jei jų ir kitiems nebūtų per akis. Mums atrodo, jog gyvenu savo gyvenimą. Niekam nesvarbu, kokias dienas pagimdo mano mintys, norai ir darbai.

Mūsų gyvenimas sukasi į milžinišką audinio rietimą kasdien pailgėdamas, kasdien priimdamas praėjusios dienos spalvą. Audinyje siūlai vienas prie kito susieti artumu ir audinio raštu. Jei pasektume apmatus, jais protėvių gyvenimo siūlais praeitume tūkstantmečius iki mūsų pirmųjų tėvų, iki akimirkos, kada buvo sukurtas žmogus.

Ar gražus tas audinys nuo pirmosios žmogaus žemėje dienos iki šios dienos? Aukso spindi pirmieji du siūlai: rojaus laikais pradėtasis audinys. Vėliau spindesį ir auksą pakeičia žemiška spalva, toliau matyti nutrauktas Abelio siūlas ir kraujuotasis Kaino. Daugėja siūlų, audinys plėtėja. O jo spalva spalva! Nojaus laikais ji buvo labai negraži. Ir nutrūksta tada audinys lyg peiliu nurėžtas. Gal vien iš Nojaus šeimos vėl iš naujo, nuo keleto siūlų audinys

plėtėja ir plėtėja iki šių dienų milijardų. Visus visus žmones ten rasime: ne tik garsiuosius, žmonijos likimą blogin ar gėrin pasukusius, bet ir eilinius, ir save. Tik jame matyti daugiau nei gyvenime. Ten visos žmogaus mintys, troškiai ir darbai, jų pasekmės į ateities audinio spalvas, į gėrio ir blogio pusiausvyrą žmonijos.

Kas lašelis vandenyne? Bet ir didžiausias vandenynas iš mažų lašelių. Jei tas mažas lašelis ima ir nusidažo stipria spalva, jis nudažo ir aplinką.

Pirmaisiais mūsų eros metais sušvinta žemės audinyje dieviška spalva. Šimtmetis po šitmečio gražėja žmonijos audinio spalvos, dieviškasis raugas savo galia sprogdina blogio bastijonus ir antihumaniškumo imperijas, dalis žmonijos jau patiki savo karališka kilme ir dievišku įvaikinimu. Tačiau krikščionybė žemėje ne tik auga, stiprėja. Amžinoje gėrio ir blogio kovoje tamsa kartais bando viską užgesinti tai vienoje, tai kitoje šalyje. Žmonija - lyg didžiulis gyvų lašelių vandenynas nuolat banguoja ir netgi laikotarpiais be vėjo nebūna visai ramu.

Naujojoje eroje Dievas tikėjosi ir dabar dar laukia naujo, atpirkimu perkeisto, žmogaus

Kaip mes galėtumėm pagal tokį apsisprendimą gyventi? Jį mylėdami ir vykdydami jo valią, kuri reiškia, kad turime mylėti mūsų brolius ir seseris.

Mes galėsime mylėti Dievą pagal tai, ką jis mums įsakė. O jis įsakė mylėti kitus. Jei mes pasiryžę stengsimės juos mylėti, tada pastebėsime, kad kiekvienas nenuosaukus troškimas, įskaitant godumą, savaime dings iš mūsų širdies. Dar daugiau, jei tuo būdu mylėsime, Dievo karalystė, meilės karalystė savaime plėsis žemėje. Tada mes patirsime tai, ką Jėzus pažadėjo tiems, kurie ieško Dievo karalystės: „O visa tai bus jums pridėta“ (Lk 12,31).

Šiame gyvenime mes, krikščionys, kartais turime kažkokį mažą „dievuką“, kuris mūsų širdy gali slopinti Dievo buvimą. Tad laikykimės Evangelijos mokymo, visiškai pasitikėdami. Tada patirsime, kokia yra nuostabi Dievo tėviška apvaizda.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

Ar šis „angeliukas” leidžiasi iš padangių?

Rimaldas Vikšaitis

gyvenimo. Tuo pačiu vylėsi net ir gamtos sugrąžinimo į rojus laikus. Dar 8 amžiuje prieš Kristaus gimimą pranašo Izaijo lūpomis Dievas nupasakojo tuos laikus:

„Tada vilkas viešės pas avį. Leopardas glausis su ožiuku. Veršis ir liūtas ganysis kartu - juos prižiūrės mažas vaikas. Karvė ir lokys bus kaimynai, kartu gulės jų jaunikliai. Liūtasės šiaudus kaip jautis. Kūdikis žais prie angies lindynės, mažylis kiš ranką į gyvatės urvą. Visame mano šventajame kalne nebus vietos jokiai skriaudai, nei jokiai niekšybei, nes žemė

bus kupina Viešpaties pažinimo, tarsi jūros vandenų apsemta” (Iz 11, 6-9).

Mūsų laikais, mūsų aplinkoje mes matome laukinius paukščius ir žvėris, priartėjusius prie žmogaus, bet iki pranašystės išsipildymo dar toli gražu. Gamta priklauso nuo žmogaus. Jei žmonija toli nuo Dievo, tai ir gamta dalijasi nubauto žmogaus likimu. Būtų liūdna tai prisiminti, jei tuo pačiu nematytume Dievo, kuris meilėje visada yra pirmas. Po pirmos nuodėmės nubaudęs žmogų, Dievas pažada Išgelbėtoją. Po tvano bausmės sako: „Niekad daugiau nebepasmerksiu žemės už žmonių kaltes, nes žmogaus širdies polinkiai yra pikti nuo pat jaunystės” (Pr 8,21). Po kiek amžių vėl tikrasis tikėjimas baigia išblėsti. Tada Dievas pašaukia Abraomą iš pagoniškos aplinkos, atiduoda jam ir iš jo kilsiančiai tautai „medumi ir pienu tekanti” kraštą. Vėliau Mozę pasiunčia išvaduoti tautą iš Egipto vergijos. Dievas paskyrė ir pašaukė žmonijai padėti daug patriarchų, pranašų ir Kristaus eroje - tūkstančius šventųjų. Visada Dievas pirmas. Atrodo, Jis nemato žmogaus nelabumo. Mums nematamai Dievas stebi žmonijos audeklo audimą ir mato mai, ir nematamai įsikiša, kad kuri nors tauta nesugyvuotų, kad žmonija nesusinaikintų. Visą mūsų istoriją lydi užsispyrusiai mus mylintis Dievas. Kaip tik ši meilė „nematydama” mūsų klaidų, palaiko kiekvieną mūsų gyvenimo dieną. Kada ir mes išmoksime taip užsispyrusiai mylėti artimą, kad nematytume jo klaidų? Kada Dievas ir mums taps viskuo, tada ir mes įsijungsime į istorijos kūrimą šviesia gėrio spalva. O audinys, kurį kasdien audžiame, pasipuoš akį traukiančia Tiesos, Gėrio ir Grožio spalva. Nors esame tik maži žmonijos vandenyno lašeliai, bet jei mūsų bus daug, mes pajėgsime savo aplinką ir tautą nudažyti įvykdyto didžiojo Dievo įsakymo spalva. Ar ne per drąsu to tikėtis? Ir pilkiausioje kasdienybėje, ir didžiausiame bejėgiškume nesame vieni. Prie mūsų visada yra Dievas, užsispyrusiai mus mylintis, visagalis Dievas.

KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS, SAVE ĮVEIKTI GALI TIK ŽMOGUS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

I. VALANTONĖ - GARUCKIENĖ

„Jeigu lūpomis išpažinsi Viešpatį Jėzų ir širdimi tikėsi, kad Dievas Jį prikėlė iš numirusių, būsi išgelbėtas” - šv. Pauliaus laiško Korintiečiams (10,9) - atsivertusi Naująjį Testamentą ir perskaičiau.

Tai man? - net aikelėjau. Negi aš išpažįstu, tikiu, būsiu išganyta? - Ne - džiūgauti per anksti, kažkas viduje sustabdo. Dar tik eini, lipi, kopi. Po žingsnelį, po laiptelį aukštytyn. Į Tikėjimo kalną. Ir jausti, kad sunku, kad dūsti, kad keliai virpa, kad reikia stabtelėti ir oro įkvėpti, reikia įsikibti - bent trumpam! - į kito ranką, nes neišlaikysi, suklupsi, kelius į akmenis nubrozdinsi, o gal į dilgėlyną pūstelsi ar šuntakiu susižavėsi. Tiesa, aš dar tik einu. O nuo kada? - mąstau šiandien. Kur, kada kurią akimirką buvo žengtas pirmas žingsnelis? Ar bent suabejota visu tuo, kuo gyvenau? O gal sustota, kad apsidairyčiau? Ar gal debesys nuo akių nubrauktas, kad praregėčiau? Kurgi buvo ta pirmoji palaiminta akimirka!?

Prasidėjo kelias. Aš esu jūsų Kelias, Tiesa ir Gyvenimas. Klausau ir netikiu. Nei akimis, nei ausimis. Kur kelias? Kur tiesa? Kur gyvenimas? Esu akla, kurčia ir bejėgė suprasti. Nematau, negirdžiu. Baugščiai seku kunigo judešius bažnyčioje, rankų mostus, gaudau žodžius, kurie man visai svetimi. Po gausybės bandymų pajusti, išgirsti, pamatyti širdimi, prisijaukinti malda, šventą Mišių auką, vėl suklumpu prie klausyklos.

„Melskis, kalbėkis su Viešpačiu, skaityk... Svarbu, kad ieškai, veržiesi, trokšti pajusti, ir

tai ateis... pamažu... ne taip greit... Tik kantrybės, ramybės!” Po viso šito norisi bėgti kuo greičiau iš šventovės, kuri ne man skirta. Bet nepabėgu. Išbūnu skaidrų gerumą. Širdį užplūsta nepaaiškinamas jausmas, kurį gal tik vienas mūsų didis poetas mokėjo nusakyti:

„Taip linksma!

Tiek šviečia vilties!

Vien meilę norėtum dainuoti!”

Žvilgsniu pasineriu į tik tik sprogstančius senukų klevų šakas, o už jų - dangaus žydrynė. Ar ji visada tokia šviesi būna? - nustembu. Ir Nemunas - tas mūsų teršalų užtroškintas Lietuvos upių senelis - šiandien žaidžia saulėlydžio spinduliuose: aš gyvas, aš dar nemirsiu!

Ar tikrai? Dangau, ar tikrai!? Jei tu užnuodytas, užterštas ir taip negailestingai troškina mas dar gyveni, tai gal ir aš prisikelsiu? Juk jau gera, jau šviesu! Su manimi kažkoks šviesulys vaikšto. Geros, palaimintos šviesos gaubtas perlydi mane namo. Bandau suvokti, ką tai reiškia, ir... neišsiaiškinu savo protu. O kitą dieną skubu į šventovę, į savo tamsųjį kamputį. Melsiuos mąstysiu, ieškosiu Viešpaties, kalbėsiuos su Juo. Bet kokiais žodžiais, kur jų rasti? Taip, garbinti lūpomis labai paprasta, netobula, o gal net menka. Širdis turi kalbėti. O ją pabudinti, prikelti, atgręžti į Viešpatį taip sunku, taip sunku. Bandau...

O visų svarbiausia - išmokti melstis. Gal jau žinau, kas yra malda? O ne! Toli gražu. Tik

nujaučiu, tik kažkoks gilesnis supratimas, regis, čia pat klaidžioja, o pastverti ir tvirtai iki galo laikytis dar nemoku.

Užsidarau viena kambary, užsidegu žvakę prieš kryžių ir klaupiūsi su rožančiumi rankoje. Susikaupiu, nuvaikau pašalines mintis ir vėl tęsiu rožančių. Kaip sunku susikaupti ir nustumti mintis. Koks pradedantiems Dievas yra tolimas. Bet ar aš tik pradedanti? Ar ne gyvas manyje pamaldumas, atsineštas iš vaikystės? Kur aš jį išbarsčiau, kur pamečiau, sunaikinau, iškeičiau į pigų žavėjimąsi žmogiško proto ir talento sukurtais vertybėmis, net nenujausdama, jog ir tai, jog visa tai, kas aplinkui - iš JO, iš Viešpaties...

Maldos jėga. Dabar rūpesčių šimtai, prašymų į Viešpatį kasdien - ar be viso to žūsiu, sugniušiu, prarasiu norą būti, egzistuoti? Ne. Vadinasi, Viešpatie, maldauju tik vieno: neatstumk manęs. Baisiausia, kas gali dabar atsitikti - tai vėl sugrįžti į tamsias dienas, kai lūpos buvo pamiršusios paprasčiausią „Tėve mūsų... bet ir mano mintys apeidavo bet kokį suartėjimą su Juo, Viešpačiu.

Šiandien jau suprantu šventąjį Augustiną, iš gilumų gilumos atsidusų: „kaip vėlai Tave pamilau, o Grožybe, tokia sena ir tokia nauja... Tu buvai viduje, o aš buvau iš savęs išėjęs ir ten Tavęs ieškojau...“ Bet jau bandau ieškoti Viešpaties Dievo, nes jo Karalystė yra mumyse pačiuose. Taip moko Evangelija. O susikaupti tam ieškojimui oi, kaip sunku. Pabandau patekti į palaimingą vienumą miške, atsirėmusi į senos pušies kamieną ir akimis sekiodama debesėlių kelionę dangumi. Neblogai. Įsikniaubusi į save žvarbaus vėjo košiama tuščiaje paplūdimyje, kai aplinkui - nė gyvos dvasios, tik aitrus žuvėdrų kryžstavimas ir monotoniškai putotos bangos muša į krantą. Dar geriau. Atsitveriu nuo pasaulio šurmulio, garsų ir įlendu į save po tuščios, aidžios bažnytelės skliautais, kur tiesiai prieš mane - vienodai spingsintis altoriaus žiburėlis ir tarsi beorėje erdvėje pakibęs Jėzaus kančios kryžius. Ir jaučiu, įprastos maldos žodžiai pinasi su kitais, tarsi

kažkieno diktuojamais iš vidaus - mano, ne mano - maldavimas, atsiprašymas, atgailavimas. Nebejaučiu aplinkos. Dingo laiko pojūtis. Dar ilgai buvau. Žinau: tą akimirką mane aplankė sugebėjimas melstis. Malda stiprėja, maldoje pildosi dvasios norai ir troškimai. Meldžiu, Viešpatie Dieve Tėve, išklausk, pasigailėk, pagelbėk, suteik ramybę ir dvasios stiprybę! Nėra kada žmogui pakelti į Dangų akis, nėra kada atsidusti: Viešpatie! Kokia Tavo galybė didelė ir paslaptinga. Viešpatie! Atsiliepk, aš ieškau Tavęs, aš laikiu, aš tikiu.

Vėl mintys nuklysta atgal. Ką ir kaip esu atstūmusi, kuo atsikračiusi, kam nepadėjusi, nors galėjau, į ką abejingai numojusi ranka, nors ją ištieti reikėjo? Taigi kiek ir ko padariau, praeidama pro šalį? O kankinuosi, o ieškau, Viešpatie, Tavęs. Kas save temato, Dievo nemato... Tai ko norėti? Visas didelis, platus, šviesus, bet man dar nepažįstamas pasaulis prieš mane, o aš, savimeilės vis dar supama, stoviu prie jo vartų. Ir vėl prie vartų. Dar neperžengiu slenksčio. Bandau žengti. O paskui? O paskui, manau, atodūsis dėl savo menkumo ir bejėgiškumo, tačiau toliau - iki visiško savo puikybės paneigimo. Gaudi kelionę? Turbūt ne. Greičiau viliojanti, sunki ir taip reikalinga žmogui. Tikiu, laikiu, ieškau. Naujo dangaus ir naujos žemės. Tik ten tikroji tiesa gyvena. Ieškai ir randi suprantamą, natūralią dvasinę tvarką, gelbsti savo dvasią. Kai tik išeini į kažkokion velnio prarajon garmančią žmonių minią, mašinomis trokštančią gatvę, aiškių aiškiausiai suvoki: pasauliui Dievas nebereikalingas! Žmogus vis labiau ir labiau tolsta nuo Dievo, jau nebereikalingas joks išorinis kišimasis į jo reikalus, jam dvasia nereikalinga. Šventosios Dvasios padedami suprantame, koks sunkus ir aklas yra gyvenimas. Kiekvienam reikia atsidusti, nusilenkti ir mokyti mylėti. Nes tikrai žinau: jei ištiktų Viešpaties malonė, pasijuoktų dėl vienišumo, dėl beprasmybės šiandien, beprasmybės vakar, beprasmybės rytoj, dėl neturėjimo ko veikti, kuo gyventi, kam gyventi. Žinau, kad taip būtų. Bet žinau ir ką

kitą - Viešpaties malonė neateis ilgai, o gal ir niekuomet, nes jos nelauki, nepasiruošusi jai, veji ją šalin. Kaip sunku, nes pripažįsti tai, ką ranka galima pakeisti, ką ausimi galima užgirsti, ką akimi regėti, o visa kita - tuštuma, svaiojimams, neturintys jokio pagrindo.

Sutramdyti save, įveikti savo menkystę, paniekinėti puikybę savyje sunku, bet įmanoma. Ne žodžiais tai daroma, be darbais. Žinau, suvokių, mokausi! O kas toliau? Be Bažnyčios nėra tikro žmogaus - tvirta, neatšaukiama, kaip paprasta ir visiems labai gerai suvokiama tiesa.

O aš ieškau, ir kyla klausimai, kodėl gi taip ilgai priešinasi šiai tiesai. Šiandien jau žinau: tikėjimas - pamatas, tvirtas pagrindas, ant kurio stovintis žmogus yra dvigubai stipresnis dvasia, pastovesnis jausmais, atkaklesnis gerais darbais. O dvasinės stiprybės, jausmų pastovumo, atkaklumo gera daryti, ramybės ir susitaikymo visur ir visame niekuomet žmogui nebus per daug.

Žinau, kad buvau ant kranto, žinau, kad patekau į tamsią, gilią, šaltą duobę. Žinau, kad iš jos išropojau. Kas tai? Ar tikras paklydimas? Nesitikėti paprastumo, aiškumo, bus sunku, gal net visą laiką. Pamirštu, kad pradžioje buvo didelis didelis nuskaidrėjimas, kai lipau iš gilios duobės. Ne valandą, o keletą dienų vaikščiojau po keistu vidinės šviesos gaubtu. Gera širdy, jauku mintyse. Argi visiška taika su savimi ir ramybė aplankė mane? Didžiuojuosi kažką gilesnio suvokusi ir pajutusi. Tik keletą dienų. O paskui - nežinau kada, kokią akimirką - staiga mintis: ne taip yra ir tas džiaugsmas, ir ramybė. Tik laikina! Niaukiasi veidas, niaukiasi mintis. Mintis įkyri graužiasi į vidų, verčia aukštyn kojom. Bandau melstis - nesiseka, jokio susikaupimo. Galvoje viena mintis:

būtina klauptis išpažinties. Tai Viešpats Dievas veikia. Todėl ir nesunku. Todėl ir įveikiu save, kai ateina neramios mintys. Todėl nesigailiu nieko, ką pradau, nes tai darau savo noru ir Viešpaties valia.

Viešpatie, kodėl taip būna, kad po ramybės, gerumo, palaimos pojūčio, jog Tu esi, staiga mintis sudrumsčia baimė. Kad esi ir nežinau - kam esi. Bandau nusiraminti. Mano baimė net šiuo metu gimsta, kad lieku viena su Viešpačiu ir nežinau, ką turiu daryti, kaip elgtis, kaip gyventi toliau. Tačiau yra Viešpaties žodis, ir Jis nulemia mano gyvenimą. Baimė turi išnykti su Dievo palaima.

„Atėjau. Klupau. Būsiu čia visada! Laimingos dienos praleistos ten, kur man atėjo Prisikėlimas, štai didysis mano Atgimimas”. Pirmą kartą galėjau pasakyti šventojo Augustino kredo: „Dabar aš myliu tik Dievą ir sielą”. Mane gaubė palaiminta ramybė, tyla. Visa siela šaukiau: „Viešpatie, tai Tu tame medžių šlamėjime, tame ramiame pušų ošime. Viešpatie, mokyk mane gyventi ir džiaugtis kiekviena Tavo suteikta akimirka, ta palaiminta ramybe, pasitikėti Tavo valia bei gailestingumu, Tavo išmintimi bei meile. Gražus, nepakartojamas, neaprėpiamas, meile apgobtas Dievo pasaulis yra!” Netgi meilę savo artimui, paslaptingą ir neaiškią, krikščionišką meilę tada suvokiau, kaip nesavanaudišką Meilę Dievo pasauliui.

Dėkoju Tau, Viešpatie Dieve, už Tavo buvimą, už Tavo meilę ir malonę, kuria atsigręži į mane. Aš privalau gyventi atnaujintą gyvenimą. Giliai širdyje liko žodžiai: „...tikras kankinys yra tas, kuris tampa Dievo įrankiu, kuris Dievo valioje pameta savo valią ir kuris nieko daugiau nebetrokšta sau, net kankinio šlovės” (Tomas Eliotas).

#

■ Rugpjūčio pabaigoje Vokietijos Konigsteino mieste įvyko tarptautinės labdaros organizacijos „Kirche in Not” metinis suvažiavimas, kurio svarstybų tema buvo „Krikščionys ir laisvė Rytų Europoje”. Suvažiavime apie religinę padėtį Lietuvoje kalbėjo kun. V. Aliulis MIC. JO nuomone, visuomenė deda daug vilčių į katalikų Bažnyčią, tikėdama, kad ji prikels ir atstatys visa, ką sovietinis ateizmas sugriovė.

KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ

(Jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)

ANTANAS MEŠKAUSKAS

Penkiasdešimt metų socialistinė santvarka Lietuvoje, atskyrusi vaiką nuo šeimos ir bažnyčios, propagavo komunistinį auklėjimą jau nuo darželio - lopšelio. Krikščioniškas auklėjimas uolių ateistų buvo atmetamas ir aiškinamas kaip žmogaus dvasios luošinimas. Lietuva, turėdama gilios krikščionybės tradicijas, ateizmą atmetė.

Prisimenam Baltijos kelią - vilties kelią. Tada žodis *vienybė* buvo įskaitoma kiekviename praeivio veide. Matėm susikibusias rankas, plazdančių vėliavų šnarėjimą ir plevenančias žvakeles. Giliai į atmintį įėjo prisiminimai, kai pirmą kartą į Lietuvos žemę įriedėjo riaumojantys tankai su penkiakampėmis žvaigždėmis. Matėm virš galvų užiančius lėktuvus, kurie vis gąsdino ir neramino mus.

Pasaulis matė sausio 13-osios smurto ir žiaurumo viršūnę: nužudytus, tankų vikšrais sutraiškytus beginklius žmones, kurie niekam negrasino, niekam nekėlė jokio pavojaus. Savosiomis rankomis jie laikė apglėbę gimtąją žemę.

Atmintyje dar neišblėso įspūdžiai, kai, rodos, ir širdys plakė vienu ritmu. Buvo girdėti žodžiai:

— Lietuva, uždek savo širdyje ugnį: savo auką, savo kančią ir laisvės viltį!

— Lietuva, buk laisva!

Nuo tada Lietuvoje, kaip ir visame krikščioniškame pasaulyje, giliau suskambo Dievo žodis:

Žodi, ištiesink mūsų gyvenimą!

Žodi, prikelt mūsų dvasią!

Žodi, paremk mūsų viltį!

Žodi, padaugink mūsų meilę!

Tautos atgimimo laikotarpiu Lietuva vėl pasiryžo atnaujinti savo tautos namus. Į Lietuvą pažadu atėjo krikščioniška moralė.

Dar gyvas mūsų širdyse pasiliko susitikimas su Šv. Tėvu Jonu Paulium II 1993 m. rugsėjo 4-8 d. Išgyvenome keturias nuostabias dvasios pakilimo, džiaugsmo ir ramybės dienas, patyrėme ypatingą Šv. Tėvo susidomėjimą mūsų Tėvyne ir Lietuvos Bažnyčios svarbą šiame Europos regione. Ne tik pamatėme Popiežių, bet ir išgirdome mintis apie Dievą ir žmogų. Gausiuose susitikimuose Vilniuje, Kaune, Kryžių kalne ir Šiluvoje Jonas Paulius II nuosekliai gvildeno vizito temą: „Liudykime Kristų ir atverkime širdis Kristui!”

Šv. Mišiose Vilniuje, Vingio parke, Popiežius pabrėžė Krikšto bei iš jo išplaukiančių pareigų svarbą. Kaune, Santakoje, kalbėjo apie Šv. Dvasios veikimą atnaujinant žemės veidą. Šv. Tėvo susitikimas su Lietuvos jaunimu vyko Dariaus ir Girėno stadione. Šv. Tėvui ypač didelį prisiminimą paliko Kryžių kalnas, skausmo ir vilties aukos.

Tų prievartos ir mirties baisybių išvengusieji suprato, kad čia pat, jų akyse, jų krašto žmonėms ir šeimoms pasikartojo ir išsipildė tai, kas jau buvo atsitikę Golgotoje, kur Dievo Sūnus „priėmęs tarno išvaizdą” kaip žmogus „nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties” (Fil 2, 7-8). Kryžiuje atsispindi visas žmogaus gyvenimas, jo džiaugsmas ir kančios, bet ryškiausiai - viltis: pažemintas ir sutryptas žmogus atgimsta gyvenimui.

Kristaus aukos akivaizdoje atsiskleidžia dieviška galia: atpirkimo galia ir Kristaus išgananti jėga. Turi būti iškeltas žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris Jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą” (Jn 3, 14-15).

Paskutinė Šv. Tėvo kelionė Lietuvoje stotis - Šiluva. Jau iš anksto, ruošdamasis aplankyti mūsų šalį, kiekviena proga jis nuolat minėdavo Aušros Vartus ir Šiluvą. Šiose žymiausiose Švč. M. Marijos šventovėse Tautų Tėvas norėjo jai padėkoti šios tautos tikinčiųjų vardu už atgautą laisvę ir prisikėlimo viltį. Šiluvos Švč. Mergelei Šv. Tėvas padovanojo auksinį, Vatikano meistrų rankų darbą, rožinį.

Dabar Lietuva žengia pirmuosius žingsnius laisvės keliu. Kaip gaivus pavasario šaltinis, išsiveržę gyvybės srovė į Lietuvos miestus, kaimus į mus supantį visą pasaulį.

Ir padvelkė atgimimas į mūsų širdis, užplūdo sąmonę ir prikėlė tautą naujam gyvenimui.

Šio dvasinio tautos atgimimo laikotarpiu žmonės pamažu protu ir širdimi atsigręžia į amžinuosius žmonijos gyvenimo pagrindus - į prisikėlimą.

Prisikėlimas - tai pavasaris. Tai džiaugsmas ir šviesa. Tuomet pagalvojame apie skaisčią pavasario saulutę, apie mėlyną padangę, apie nuostabią gamtą, apie žmogų, kuris kelia rankas ir širdį prie Dievo.

Koks liūdnas ir nykus būtų pasaulis be Dievo. Dievas yra grožio, gėrio ir meilės pilnatvė. Jis ir yra visų įmanomų tobulių begalybė.

Iš Tavo rankos, Dieve, gaunu rytą,

Iš Tavo rankos ir šviesi darbų diena.

Iš Tavo rankos man ir laimė švyti,

Ir praeitis, ir dabartis, ir rytdiena.

Koks būtų liūdnas ir nykus pasaulis, jeigu jam nebūtų sušvitusi šviesi atpirkimo šviesa, kuri iš tamsaus kapo prisikėlė, kad nuvestų žmogų į amžinąjį prisikėlimą.

Šiandien Lietuva kalba daug apie laisvę, bet gyvenimas dar pilnas visko. Dažnai žmonės būna pasimetę gyvenime, nežinodami, ko jie siekia, kam gyvena ir kur eina.

Šalyje daug neapykantos vienas kitam, trūksta vienybės, daug neteisybės aukščiausiuose valdymo organuose, teismuose, ypač artimo meilės stoka. Tai karti tiesa. Bet turi būti ir ji pasakyta.

Kad tauta laimėtų dvasinį prisikėlimą, mes visi bendrai turime stoti į tą didžią kovą prieš blogybę. Turim raginti kiekvieną žmogų į prisikėlimą iš to alerginio miego, kuriuo dar miegame. Reikia kiekvienam žmogui pradėti nuo savęs, pagalvojant, ar tikrai einame teisingu gyvenimo keliu, ar siekiame gražių idealų. Esame visai užmiršę atlaidumą ir toleranciją. Juk dabartinis gyvenimas yra pilnas visokių kontrastų - tai gėrio ir blogio, šviesos ir tamsos, meilės ir neapykantos mišinys. Nereikia jokių įrodymų, nes pasikeitimuose gyvenime. Mes kiekvienas žinome, kad kiekvienas žmogus patiria džiaugsmą, dvasinį pakilimą, bendraudamas su kitu asmeniu, kurio siela spinduliuoja ramybę, gerumą, meilę ir išmintingumą.

Atgimimas ir prašviesėjimas pirmiausia turi pasirodyti šeimose. Šeima yra dvasingumo šaltinis. Tvirta šeima - tvirta ir tauta. Šeima yra tvirtas pagrindas, ant kurio stovi visa mūsų ateitis, mūsų vaikai. Vaikų ateitį turime kurti ant tvirtų tikėjimo pagrindų, paremtų „Dešimt Dievo įsakymų“. Juk šeima visais laikais buvo ir tebėra pagrindinė visokeriopos kultūros ugdytoja ir puoselėtoja, tautų kultūros klestėjimo židiny.

Tautos dora yra pagrindas, ant kurio patvariai gali kurtis ir pastoviai egzistuoti tautos kultūra. Rūpestis dėl dabarties žmogaus ir jo dvasios būsenos yra šios dienos aktualijos.

Lietuva prisikels dvasingumu tik tada, jei laikysis Dekalogo, ypač laikantis įsakymo, kurį pasakė Jėzus Kristus savo mokiniams: „Tai mano įsakymas, kad mylėtumėte vienas kitą, kaip aš jus mylėjau... Būkite viena, kaip aš ir Tėvas esame viena... Iš to pažins, kad esate mano mokiniai, jei būsite vieningi ir mylėsite vienas kitą...“ (Jn 15-17). Tai yra pagrindų pagrindas. Ir tik su Jėzumi artimo meilė tampa visuotine visų žmonių meile. Tai yra Kristaus paliktas testamentas. Jėzus pasakė: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14,5). Mes tikėjime, viltyje ir meilėje matome savo ateitį.

Kristau, duok mums jėgų žengti Tavo nurodytais keliais, laikytis Tavo paliktojo didžiojo meilės įsakymo kiekviename žingsnyje: „Eikite ir mokykite visas tautas!“ (Mk 16,15). Kristus šiais žodžiais kreipiasi į kiekvieną mūsų. Kiekvienas

NAUJOS KNYGOS

ALÈ RŪTA

Prel. Jonas Kučingis. **MANO GYVENIMO TAKAIS.** 1994. Savilaidinė šimto puslapių knyga, parašyta realiai ir nuoširdžiai pasakojamuoju stiliumi. Skaitydamas pamatai, kad tai darbštaus, kūrybingo, veržlaus kunigo kelias.

Jonas Kučinskas (vėliau pakeitęs pavardę į Kučingis) kilęs iš Švėkšnos parapijos neturtingų žemaičių, sunkiai siekęs mokslo didelės šeimos nepritekliuose, tačiau pasiekęs net Italiją, kur baigė Milano katalikų universitetą. Kunigu įšventintas Telšiuose 1937 m. Lietuvos okupacijų metu buvo blaškomas po parapijas: Varniuose, Kražiuose, Telšiuose, Šilalėje. Pergyvenęs raudonųjų saugumiečių ir vokiečių Gestapo persekiojimus. Nuo to siaubo pasitraukęs, dirbo Vokietijoje pastoracinį darbą su lietuviais pabėgėliais ir su vokiečiais katalikais. Atvykęs į Ameriką ir kviečiamas į Filadelfiją, ten nepasilieka, bet apsistoja Kalifornijoje, kur nuo seniai pažįstamas prel. Julius Maciejauskas, jau paliegęs, kviečia jį į Los Angeles Šv. Kazimiero parapiją pagalbininku. Netru-

kus, po prel. Macijausko mirties, kun. Kučingis perima parapijos vadovavimą.

Autorius žada išleisti ir antrą knygos dalį apie savo veiklą šioje parapijoje.

Bronys Raila. **RAŠALO AŠAROS.** „Žurnalistikos“ leidykla Vilniuje 1995 m. Redaktorė Asta Stirbytė. Viršelis dail. Rimanto Dichavičiaus. Gaunama leidykloje, Vilniaus 35, 2600 Vilnius.

Stambi 423 puslapių žurnalisto, rašytojo, literatūros kritiko knyga. Nuo 1930 m. iki dabar - tai jau devynioliktoji jo knyga. „Rašalo ašaros“ - reali ir drauge simbolinė knygos antraštė. Platus rašalo liejimasis autoriui sunkiu nuo darbo atliekamų metu, o gal ne tik sunkiu, bet ir iki ašarų kankinančiu laiku. Autorius kukliai pasisako, kad tai, ką jis išliejo, yra tik ašaros, palyginus su tuo, ką išgyveno Lietuva, brisdama per vargų ir kraujo jūras...

Patraukliai išleistoje knygoje - žurnalisto išgyvenimų kronika, drauge su naudingais patarimais pradedantiems žurnalistams kalbos, planavimo ir kitais rašymo reikalais. „Šis tas asmeniško“ skyriuje minimi kolegos: Vytautas Gedgaudas, Bernardas Brazdžionis, Rita Baltušytė... Knygą užsklendžia gražus anūkės Ginos, dukters Undinės dukros, laiškas seneliams - Danetai ir Broniui Raliams.

Algirdas Gustaitis. **TOBAGO SALOS PASLAPTIS.** Kelionių aprašymo knyga. Išleido ir spaudė „Klaipėdos rytas“, gaunama - Baltijos pr. 10, 5799 Klaipėda.

Tai antroji kelionių po Karibų jūros pakraščius dalis. Žadama trečiojoje dalyje aprašyti Velnio salą, Amazonės upę ir Braziliją. Šioje pustrečio šimto puslapių knygoje yra 54 žemėlapiai, 43 brėžiniai ir 22 nuotraukos. Lengvu stiliumi, be

katalikas šiandien turi savęs klausti: ar aš esu gyvoji Evangelija, per kurią prabyla gyvasis Jėzus Kristus? Juk ir Šv. Tėvas pasidalijo savo turtinga dvasine patirtimi, kartu melddamasis ir atskleisdamas ateities viziją, kad Dievo malonės ir išminties remiami patys kurtume ateitį. Jis padrąsino Bažnyčią nebijoti ateities, bet priimti jos iššūki, ir nurodė esmines veiklos gaires: aktyvi katekizacija, naujoji evangelizacija, kunigų atsinaujini-

mas ir pasauliečių rengimas apaštalavimui, Bažnyčios socialinio mokymo pažinimas ir skelbimas.

Taigi gėris turi nugalėti blogį, todėl reikia visada budėti ir melstis.

Kristus sakė: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, nematys mirties per amžius“ (Jn 21-27).

Juozas Kazlauskas

ypatingo plano, aprašomi kelionių vaizdai, papildant savus įspūdžius enciklopedine geografijos ir istorijos medžiaga, siejant su tais kraštais. Knyga gal bus naudinga jaunimui, trokštančiam keliauti, bet ne visada galinčiam.

Tarp geografinių ir istorinių vaizdų autorius išryškina pamažų ir knygos esmę - Tobago salos paslaptis yra ta, kad 17-tame amžiuje ten buvo įsikūręs kuršių kunigaikštis Jokūbas. Kuršiai tada valdė šiaurinę salos dalį - yra išlikę baltiškų paminklų. Autorius su pasididžiavimu tai aprašo.

Ričardas Mikutavičius. **ŽAIZDOS META-FIZIKA.** Eilėraščiai. Išleido „Vaga“ 1995 m. Vilniuje. Meniškaai apipavidalinta dail. Sauliaus Chlebinsko 124 pusi. knyga. Tai jau ne pirmas kun. R. Mikutavičiaus filosofinių strofų rinkinys.

Eilėraščiai neturi antraščių, beveik nevartojami rašybos ir skyrybos ženklai, išskiriant brūkšnelius ir taškus, vietomis - klausukus. Kas puslapis - tai eilėraštis. Gal kiek aiškesnė poeto mintis šiame 76-ojo puslapio eilėraštyje:

*„ar žinai, Dieve,
visą kūną sukausčiusią
ašarų sūrumą ?
ar išbandei
tikėjimo neprisitaikusių
žaidų pilnybę ?
tu viską, viską
matei,
Dieve, manyje —”*

Tarp išretėjusių posmelių skaitytojas verčiamas susimąstyti. Gal tai kenčiančio žmogaus, žengiančio į gerį, žiaždos ir mintys?

Anatolijus Kairys. **SENOJO KLEVO PO-RINGĖS.** Nemirtingųjų heroika. Išleido „Varpas“ Kaune 1995 m. Viršelis dail. E. Unguraičio.

Lengvu stiliumi, vietomis net poetiniu, autorius 228 psl. knygoje pateikia lietuvių tautos laisvės kovas, jų vaizdą. Realus gyvenimo aprašymas pinasi su legendomis, šimtamečio medžio pasakojimais apie Klevijos šalies žmonių vargą, neteisybų gausą. Visa tai - iš svetimų atėjūnų arba savųjų išsigimėlių. Knygos dvi dalys. Seno klevo pasakojimuose teka istorija, liejasi kančių srovė, bet ne beviltiška.

Autorius tebėra kūrybingas, nors jau atšventęs 80 metų amžiaus sukaktį.

Atsiųsta paminėti

Icechokas Meras. **APVERSTAS PASAULIS.** Apsakymai. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas Čikagoje 1995 m. Aplankas - Miriam Meras. Apipavidalinimas - Henrietos Vepštienės. Kieti viršeliai, 154 psl., kaina 12 dol. Leidyklos adresas: 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629.

■ Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provinciolas kun. J. Boruta SJ naujai Vilniaus jėzuitų gimnazijai stengiasi surasti katalikus mokytojus, turinčius mokslinius laipsnius.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

NEVARTOTINI VERTINIAI

Mūsų tautiečiai, gyvenantieji už Lietuvos ribų, paskutiniuoju metu pradėjo labai kritikuoti gyvenančius Lietuvoje, kad jie vartoja daug nelietuviškų žodžių, ypač anglų kilmės. Jau berods šiame skyriuje esame rašę, kad tie angliškos kilmės žodžiai į Lietuvą pateko ne iš Anglijos, ne iš Amerikos, bet... iš Rusijos. Mat rusai paskutiniuoju metu yra prisiėmę labai daug tų angliškos kilmės žodžių. Lietuviai, išgirdę, kad rusai turi tokių prašmatnių nerusiškų žodžių, nutarė jiems nenusileisti. Jeigu rusai juos vartoja, dėl ko negalime mes! Na, ir prigužėjo į mūsų gražią, skambią kalbą visokių imidžių, vykendų, reisų ir kitokių ne tik anglų, bet ir prancūzų, vokiečių ir kitokių svetimos kilmės žodžių. Deja, jie įsipilietino ne tik tarptautinių žodžių žodynuose, bet ir skirtuose moksleiviams.

Bet ši įžanga yra ne tam, kad ir mes prisidėtume prie tų svetimuose kraštuose gyvenančių lietuvių, kurie tyčiojasi iš mūsų tautiečių, gyvenančių Lietuvoje, ir didžiuojasi, kad jie patys tų svetimų žodžių dar nevartoja. Taip, tų pačių svetimybų gal nevartoja, bet kiek vartoja tokių iš kitų kalbų (ypač iš rusų) išverstų žodžių bei posakių, dažnai visai neįtardami, kad jie yra svetimi ir nevartotini. Čia ir duosime vartinę tokių nevartotinių vertinių.

kas tai, kažkas tai, kažkaip tai, kažkodėl tai, kažkoks tai... Visi šie pasakymai yra nevartotini vertiniai. Juos pataisyti labai lengva, reikia tik išleisti žodelį **tai**, kuris čia atkeliavęs iš svetimos kalbos. Pvz.: Tavęs kažkaip tai (=kažkaip) nepastebėjau. Buvo atėjęs kažkoks tai (=kažkoks) keistas žmogus.

ko pasėkoje - dėl to, todėl: To įvykio pasėkoje (=Dėl to įvykio) turėjau daug nemalonumų.

kreipti dėmesį kam - kreipti dėmesį į ką.

kreiptis pas ką, prie ko - kreiptis į ką.

laikas nuo laiko - kartais, retkarčiais,

laike mėnesio (pamokos, pietų...) - per mėnesį (pamoką, pietus...).

laiko, istorijos bėgyje - ilgainiui, per laiką: Istorinė įvykių reikšmė išaiškėja tik laiko bėgyje (=ilgainiui, per laiką).

laikyti pagarboje - gerbti,

laisvanoris - savanoris,

laisvanoriškas - savanoriškas,

laisvu noru - savo noru.

lygsvara - pusiausvyra,

kas liečia - o dėl: Kas liečia mane (=0 dėl manęs) tai gali būti ramus.

reikalas liečia - kalbama: Kadangi reikalas liečia ir mane (=kalbama ir apie mane), tai negaliu nutylėti.

lygyje - Mokinių pažangumas aukštame lygyje (=didelis). Pasitarimas buvo aukščiausiam lygyje (=aukščiausio lygio pasitarimas).

madoje - mada, madinga: Dabar tokie batai jau ne madoje (=ne madingi).

mielaširdingas - gailėstingas,

mierą nuimti - pamatuoti,

naudotos literatūros sąrašas - literatūra, literatūros sąrašas.

kaip ne keista - keista, kad ir kaip keista, labai keista: Kaip ne keista (=Keista, labai keista), bet šįmet labai sausas ruduo.

neapmokamos atostogos - nemokamos atostogos.

neišpasakytas - neapsakomas, nenusakomas, didžiulis.

nešti atsakomybę - atsakyti, būti atsakingam,

neužilgo - netrukus, tuojau, greitai, po kiek laiko.

neužskaityti - neįskaityti: Jūsų laboratorijos darbas neužskaitomas (=neįskaitomas).

neužtikrintai - netvirtai, nedrąsiai,

nežiūrint ko - nors ir, kad ir, nepaisant ko:

Nežiūrint lietingo oro (=Nors oras ir lietingas, nors ir lijo), ekskursija vis tiek įvyko.

normos ribose - normalus, normali: Jo kraujospūdis normos ribose (=normalus).

atskaitymai nuo pelno - atskaitymai iš pelno,

nuo pareigų nuimti - atleisti iš pareigų.

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

DAUGIAVAIKĖS MOTINOS NUOMONĖ, NEVEDĘ VYRAI TURĖTŲ MOKĖTI VIENGUNGIO MOKESTĮ

Plungėje gyvenančios vaikų motinos Janinos Guščiuvinės nuomone, šiandien, kai vis mažėja fiziškai ir protškai sveikų vaikų gimstamumas, o valstybė, didindama mokesčius už šilumą ir vandenį, nesuteikia jokių lengvatų daugiavaikėms šeimoms, derėtų pagalvoti apie tuos visuomenės narius, kurie gyvena vien tik sau, nė nesusimąstydami apie tautos išlikimą. Pasak daugiavaikės motinos, sveiki nevedę vyrai turėtų mokėti solidų viengungio mokestį, o tuos pinigus reikėtų skirti šeimoms, auginančioms po ketletą vaikų.

Valstybinės mokesčių inspekcijos rajono skyriaus viršininkė L. Klisienė informavo, jog viengungio mokestis buvo panaikintas dar „perestroikos“ laikais. Tuomet nuspręsta, kad toks mokestis varžo asmens laisvę. (Lietuvos aidas Nr. 177)

IŠAUGINTAS 209 G SVERIANTIS RIDIKĖLIS

Agentūra „Factum“ į Lietuvos rekordų knygą įrašė dar vieną rekordą - tai net 209 g sveriantis, 19 cm apimties ir 6,3 cm skersmens bei 11 cm ilgio „Kretingos pagerintieji“ veislės ridikėlis, kurį šiemet savo darže Širvintų rajone, Navasiolkų kaime, išaugino Zofija Gudeikienė.

Ridikėlis rekordininkas - pirmoji šių metų derliaus daržovė, patekusi į Lietuvos rekordų knygą.

Gineso rekordų knygoje yra įregistruotas 17 kg 208 g sveriantis ridikas, kurį išaugino Tanun-

dos gyventojai australiečiai Literini, o apie ridikėlius duomenų nėra. (Lietuvos aidas Nr. 146)

NEPAAIŠKINAMOS VĖJO IŠDAIGOS TURGAVIETĖJE

Į Šiaulių greitosios medicininės pagalbos tarnybą paskambino vyriškis ir pranešė, kad miesto Pabalių turguje be sąmonės, suskaldyta galva guli čia prekiausi šiaulietė L. Tamulevičienė.

Vežama į ligoninę L. Tamulevičienė papasakojo, kad, pasibaigus prekybai, ji su savo vyru krovė prekes į mašiną. Tačiau staiga nežinia iš kur atsiradęs sukurs pakėlė į viršų iš geležinių strypų ir apdangalo pagamintą pavėsinę. Sukurs buvo gana stiprus, nes pavėsinę pakėlė kelis metrus į viršų ir suardė jos konstrukciją. Vienas iš strypų krisdamas trenkė moteriai į galvą. Trijų centimetrų kirstinę galvos žaizdą susiuvo medikai.

Šiaulių meteoroginės stoties darbuotojai, sužinoję apie šį įvykį, teigė, kad toks netikėtas atsiradęs sukurs yra arba nesąmonė, arba išskirtinis atvejis. Policija, kurios pareigūnai budi ir miesto Pabalių turguje, ta dieną nei unikalaus reiškinio, nei nesąmonės neužfiksavo. (Lietuvos rytas Nr. 160)

PRANEŠIMAS APIE PAKARUOKLĮ NEPASITVIRTINO

Į policiją paskambinęs šiaulietis pranešė, kad dingio jo ketverių metų vaikas. Į įvykio vietą policininkams važiuoti neteko. Paskambino dingusio vaiko mama ir pranešė, kad savo vaiką rado miegantį po lova. Vaikas, išgirdęs dėl jo „dingimo“ sukeltą triukšmą, pabudo ir išlindo iš savo slėptuvės.

LAUKUVOJE PAŠVENTINTOS NAUJOS KAPINĖS

Laukuvos parapijoje, Dvarvyčių kaime (Šilalės r.), pašventintos naujos kapinės.

Naujų kapinių šventinimas - itin retos iškilmės. Ta proga kapinių teritorijoje, ant kalvelės, laukuviškai pastatė didžiulį kryžių atminimui visų tų, kurie čia ilsės.

Iškilmės prasidėjo šv. Mišiomis Laukuvos bažnyčioje. Giedojo Ylakių parapijos bažnyčios choras, garbės sargyboje prie kryžiaus stovėjo

Ylakių šaulių kuopa. Gali kilti klausimas, iš kur Laukuvoje tiek ylakiškių. Svečiai iš Ylakių atvyko naujojo Laukuvos parapijos klebono Antano Jurgaičio kvietimu. Laukuvoje jis dar neseniai, o Ylakiuose klebonavo apie 20 metų.

Naujasis kapines pašventino kunigas Algimantas Genutis, buvęs laukuviškis, dabar studijuojantis teologiją Romoje. (Lietuvos aidas Nr. 191)

ATSTATYTOS PENKIOS VILNIAUS KALVARIJŲ STOTYS

Sovietmečiu sunaikintos Vilniaus Kalvarijos, kurių atstatymo idėja puoselejiama jau daugiau kaip dešimt metų, pasipildė dar penkiomis Kryžiaus kelio stotimis.

Dabar, be septynių iki tol atstatytų koplyčių bei vartų, simboliniame, prieš 300 metų į Verkių kalnus atkeltame Kristaus kančios kelyje iškilo stotys „Pirmieji vandens vartai“, „Antrieji vandens vartai“, „Per Cedroną“, taip pat koplytėlė „Pas Anną“.

Pats įspūdingiausias statinys - atkurta Marijos Sopulingosios koplyčia. Taip susiklostė per šimtmečius, kad atvykę į Kalvarijas maldininkai rinkdavosi kaip tik prie Marijos Sopulingosios koplyčios, po to su malda ir atgaila patraukdavo Kryžiaus keliu.

Iškilmingos ceremonijos metu buvo atšventinti atstatyti paskutiniųjų Kristaus žingsnių simboliai. (Lietuvos rytas Nr. 225)

MARIJA, PASLAPTINGOJI ROŽĖ, JAU SEREDŽIUJE

Seredžiaus bažnyčioje kabo nepaprastas paveikslas: juodame fone iškaltas Svč. M. Marijos su Kūdikieliu atvaizdas. Legenda pasakoja, kad kadaise šis paveikslas plaukęs Nemunu, ir Dievo Motina niekur kitur nenorėjusi sustoti, tik Seredžiuje; paveikslas priplaukęs prie kranto ir čia sustojęs. Nuo to laiko jis yra šioje bažnyčioje.

Ir štai dabar į Seredžių atkeliauja Mergelė Marija, paslaptingoji Rožė. Geros valios serediškių minia, vedama klebono Antano Jurgučio, su kryžiumi ir vėliavomis, giedodama patraukė prie didžiojo kelio, kuriuo iš Vilkijos turėjo atvykti dan-

giškoji Viešnia. Tolumoje pasirodė lėtai važiuojančių mašinų eilė. Ir štai paslaptingoji Rožė, iškilusi virš giedančios minios, keliauja Seredžiaus gatvėmis, saulės spinduliai žėruoja Jos auksinėje karūnoje. Švelnios motiniškos rankos kviečia prie savęs, žadėdamos meilę ir globą. Švč. M. Marijos statula sustoja bažnyčioje iki naujos kelionės pane-mune.

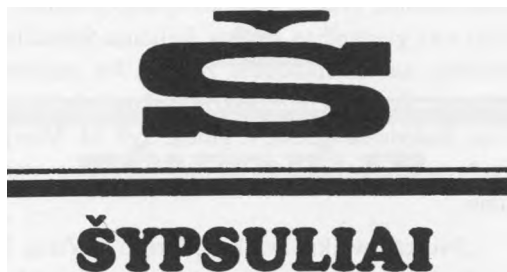
„Sveika, sveika, sveika, Marija!“ „Visus žemes žiedus su perlais rasos nulenkti po kojų Marijai per maža būtų už sąšaras Jos, už didžiąją meilę žmonijai“, - nesiliauja giesmės po erdvios bažnyčios skliautais. (XXI amžius Nr. 67)

NAUJASIS MUZIEJUS LAUKIA LANKYTOJŲ

Šilutės rajono Macikų kaime atidarytas buvusios koncentracijos stovyklos muziejus. Iš 67 pastatų iki šiol likęs vienintelis ir pats šurpiausias - storų betoninių sienų septynių kamerų karcerys. Iš jo žmonės į barakus atitempdavo sulaužytais šonkauliais, žandikauliais. Karceryje jie „prisipažindavo“ padarę inkriminuojamus nusikaltimus ir keliaudavo ešelonais į Sibiro lagerius. Silpnesnieji, išsekinti bado ir kankinimų, mirdavo barakuose. Per pirmuosius kankinimus nepalūžę būdavo įvaromi į gilią betoninę šachtą, pilną vandens, ir ten pūdomi gyvi.

Muziejaus atidarymo proga apie tai papasakoję Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos tarybos narys gydytojas Antanas Dabužis, į šią stovyklą patekęs už ryšius su partizanais.

Vertingiausias muziejaus eksponatas - buvusio stovyklos belaisvio amerikiečio Claude Watkins atsiųsta 1944-ųjų rudenį vokiečių karinės oro žvalgybos padaryta lagerio nuotrauka iš lėktuvo. Joje matyti mirties stovyklos išplanavimas, zonos, kuriose kalėjo įvairių tautybių karo belaisviai. Macikų konclagerį vokiečiai įkūrė apie 1942 metus. Jame vienu metu kalėjo apie dešimt tūkstančių anglų, amerikiečių belaisvių ir apie septynis tūkstančius rusų. Po karo Macikų konclageris tarnavo rusams: iki 1954-jų jame buvo kalinami „buožės“, „ryšininkai“, „banditai“ (Lietuvos rytas Nr. 140)

Dailininkas piešė medicinos profesoriaus portretą. Profesorius jam pareiškė, kad dėl laiko stokos tegalėsias pozuoti tik du kartus. Dailininkas stengėsi jį įtikinti, kad dviejų kartų jokių būdu nepakanka.

— O man, pavyzdžiui, nustatyti diagnozę pakanka pacientą apžiūrėti tik vieną kartą, - pasakė profesorius.

— Taip? - atsiliepė dailininkas, - bet jei tamsta suklysti, tai graborius tamstos klaidos nepakabins ant sienos, o mano klaidos įremuojamos ir kabinamos ant sienos.

Maža mergytė žiūri į prausykloje stovinčias svarstyklas ir klausia savo draugę:

— Kas čia?

— Tai toks daiktas, ant kurio lipa storos moterys, o nulipusios labai pyksta.

*

— Ar tu girdėjai, - sako Jurgis savo draugui Antanui, - kad Petras rengiasi vesti? Įdomiausia tai, kad jo mergina moka plaukti, vairuoti automobilį, orlaivį ir skambinti pianinu.

— Aš manau, - sakė Antanas, - kad iš jų dviejų bus puiki pora. Juk Petras, būdamas kariuomenėje, išmoko varti, kojines taisyti, skalbti ir grindis valyti.

*

— Mano vyro liga pribais mane, - skundžiasi ligonio žmona. - Turiu budėti dieną ir naktį.

— Bet juk tu sakei, kad turi pasisamdžiusi slaugę?

— Taip, bet kaip tik dėl to ir reikia budėti!

*

— Žinai, aš ją palydėjau tris kartus į mokyklą, nešiau jos knygas ir porą kartų nupirkau ledų bei saldinių. Ar manai, kad jau aš galiu ją ir pabučiuoti? - klausia mažas pradžios mokyklos berniukas savo draugą.

— O! Nėra jokio reikalo. Tu ir taip jau daug gero jai padarei.

*

Septynmetis Mocartas koncertavo Frankfurte. Prie jo priėjo keturiolikos metų berniukas.

— Nuostabiai skambini! - pasakė jis. - Aš niekada taip neišmokčiau.

— Kodėl gi ne? Juk tu jau didelis. Pabandyk, o jei nesiseks, pradėk rašyti gaidas.

— Taip, aš rašau, bet ne gaidas, o eilėraščius.

— Rašyti eilėraščius turbūt daug sunkiau negu muziką kurti?

— Ne, visiškai lengva. Pabandyk.

Mocarto pašnekovas buvo Volfgangas Gėtė.

*

— Jeigu tu vakare vėl išėisi lošti biliardo, aš atsivesiu meilužį, - priekaištavo žmona vyrui.

— Tiktai, dėl Dievo meilės, neatsivesk mano biliardo partnerio!

■ Birželio 3 d. Vilniuje įvykusiame steigiamajame suvažiavime atkurta Lietuvių katalikų moterų sąjunga, veikusi nuo 1908 m. ligi bolševikinės okupacijos pradžios 1940 m. Steigiamajame suvažiavime dalyvavo Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys J. Bačkis ir Pasaulio lietuvių katalikų moterų organizacijų pirm. prof. A. Slepetytė-Jančienė iš JAV.

■ Minsko katalikams gražinta Šv. Roko bažnyčia, kuri bolševikų buvo paversta koncertų sale. Tai vienintelė Baltarusijoje katalikų bažnyčia, kurioje pamaldos laikomos baltarusių kalba.

■ Rugpjūčio 1 d. Baltimorės Šv. Alfonso lietuvių parapijos komitetas susitiko su vietos vysk. John M. Ricard sužinoti lietuvių tikinčiųjų padėtį ryšium su Šv. Alfonso parapijos bažnyčios pakeitimu į šventovę. Vyskupas patvirtino, kad bažnyčia ir parapija priklauso lietuviams ir ateityje jiems bus leidžiama tą lietuvišką charakterį išliakyti be jokių suvaržymų.

■ Liepos 13-16 d. Katalonijoje, Ispanijoje, vykusiame XIII pasaulio chorų konkurse „De musico Cantonigros 1995“, kuriame dalyvavo apie 50 ansamblių iš įvairiausių pasaulio vietų, pirmąją vietą laimėjo Kauno Vytauto bažnyčios choras.

■ Socialinės apklausos duomenimis, 61% prancūzų tiki Dievą, 38% tiki pomirtinį gyvenimą. Europiečių tarpe prancūzai yra religingesni tik už danus ir švedus.

■ Kun. Paulius Rabikauskas SJ, Romos Grigaliaus universiteto profesorius, buvęs vicerektorius ir Bažnyčios istorijos fakulteto dekanas, Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos (LKMA) tikrasis

narys, išspausdinęs daugybę studijų iš Lietuvos ir Lietuvos krikščionybės istorijos, rugpjūčio 16 d. atšventė 75 m. amžiaus sukaktį.

■ Br. Tadas Margis MIC, daug metų darbavęs „Draugo“ dienraščio spaustuvėje, mirė rugpjūčio 29 d. Jo brolis kun. J. Margis MIC, kuris ilgus metus darbuojasi lietuvių sielovadoje Argentinoje, buvo atvykęs į brolio laidotuves ir lankėsi pas gimines ir pažįstamus.

■ Du anglikonų vyskupai emeritai Konrad Meyer ir Richard Rutt perėjo į katalikų tikėjimą ir priėmė katalikų kunigystės šventinimus. Anglijos Bažnyčios generaliniam sinodui nutarus teikti kunigystės šventimus moterims, 250 anglikonų dvasininkų perėjo į katalikybę, 20 pasirinko ortodoksų Bažnyčią.

■ Rugpjūčio 15 d. buvo iškilmingai atšventinta ilgai ir nelengvai atnaujinta Pažaislio vienuolyno bažnyčia. Bažnyčios atšventinimo data sutapo su 75 m. sukaktimi nuo Šv. Kazimiero kongregacijos įsikūrimo Lietuvoje. Iškilmingas mišias Pažaislio bažnyčioje aukojo kard. V. Sladkevičius, vyskupai R. Krikščiūnas, V. Michelevičius, S. Tamkevičius ir A. Vaičius. Iškilnėse dalyvavo ir keletas kazimieriečių seserų iš Čikagos.

■ Dabar Afrikoje veikia 110 vyrų vienuolių. Jėzuitai darbuojasi 23 šio žemyno valstybėse; kapucinai veikia 25 Afrikos valstybėse; saleziečiai turi 39 veiklos centrus, kuriuose dirba 89 jų vienuoliai.

■ Šiluvos atlaidus Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, Čikagos Marquette parke, rugsėjo 7-15 d. vedė prel. Kazimieras Vasiliauskas, buvęs Sibiro tremtinys, dabartinis Vilniaus katedros klebonas ir Vilniaus arkivyskupijos kunigų seminarijos rektorius.

■ Kun. Jonas Rusteika, gimęs Bostone ir visą laiką dirbęs amerikiečių parapijose, rugpjūčio 24 d. Hot Springs Village atšventė 50 m. kunigystės jubiliejų. Šiuo metu, išėjęs į pensiją, paskutinį kiekvieno mėnesio sekmadienį gimtąja kalba aptarnauja Hot Springs, AR, lietuvius.

■ Į Kauno katalikų teologijos fakultetą prie VDU įstojo 54 pasauliečiai, 40 kandidatų į kunigus. Į Telšių kunigų seminariją įstojo 17, į Vilniaus 6.

Juoz. M.

1995 METŲ “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS

ĮVAIRUS STRAIPSNAI

IR VĖL PRADŽIA - Redakcija.....	1
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE Jonas Lauriūnas SJ	4, 46
KAVUTĖ VYSKUPŲ SINODE - Antanas Saulaitis SJ	7
MALDOS MOKSLAS PAGAL ROMANO GUARDINI - V. Bagdanavičius MIC	11, 55, 86, 111
MOTERIS, IEŠKOJUSI TIESOS IR GĖRIO - Juozas Prunskis.....	14
MYLĖK! - Algirdas Narbutas	16
NEŽUDYK... SAVES - Negimusio motina	21
DIDIŽIAUSIAS ĮSAKYMAS - Chiara Lubich	25
LIETUVA, ATLEISK MUMS 77 KARTUS! - Vytautas Kasniūnas	37
NE BĖGTI NUO PASAULIO, BET Į JI ĮSIJUNGTI - A. Švabaitė-Brazauskienė	41
T. PETRAS DAUGINTIS SJ - J.V.....	45
DIEVO VIETA ŽMOGAUS GYVENIME - P. Arulis	49
GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ - Vytautas Čepiauskas	58
PAŽAISKIME VISOS KARTU - Aldona Kačerauskienė	61
TEN JIE PAGULDĖ JĖŽŲ - Kun. K.J. Ambrasas SJ.....	73
TRUMPA VILNIAUS JĖZUITŲ GIMNAZIJOS ISTORIJA - Jonas Boruta SJ	76
KRYŽIŲ KALNAS - V. Dunda	78
DIEVO IR ARTIMO MEILĖ - A. Švabaitė-Brazauskienė	81
KAI PABUNDA RUSIJOS “LOKYS” - Kun. Vytenis Vaškelis	89
KUN. A. LIUIMA SJ JUBILIATAS - J.B.....	92
VYNMEDIS IR ŠAKELĖS - Chiara Lubich.....	95
KUKLIOJĮ ŠIRDIEČIŲ VADOVĖ - Sės. Antanė Kučinskaitė	115, 149
ŽMOGAUS BŪTIES PROBLEMOS XX AMŽIUIJE - Rita Danilaitė	120
SEKMADIENĮ ŠVĘSK! - Aldona Puišytė	122
ARTIMO MEILĖ - Konstancija Valiuškienė	126
DUOKITE, IR JUMS BUS DUOTA - Chiara Lubich	130
MOTINA - ŠEIMOS ŠIRDIS - Eugenija Čiurlionienė.....	145
PAMOKŲ AKIMIRKOS - Antanas Saulaitis S J	154
GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ - Regina Ūsienė.....	160
ŽMOGAUS GYVYBĖ YRA DIEVO GYVYBĖ MUMYSE - Henrikas Sinkus	164
“VAGIŠIUS” - V. Bakanauskas.....	168
NUKLYDIMAI IR SUGRĮŽIMAI - Chiara Lubich.....	171
MAŽĖJA TIKINČIŲJŲ SKAIČIUS - Juozas Kriaučiūnas	172
DAUGIALYPIS BIRŽELIS - Danutė Bindokienė	181
KRISTAUS PASIUNTINYBĖS TARNAI - Antanas Saulaitis SJ	184
Į HIMALAJUS AR Į PRARAJĄ? - Alfredas Guščius	189
KRAUKIME TURTUS DANGUJE - Bernadeta Miliauskaitė-Harris	192
KAINO ŽENKLE - Algirdas Paliokas S J.....	194
GIMDYMO TEOLOGIJA - V. Bagdanavičius MIC	196, 268
TEBŪNA TAVO VALIA - Chiara Lubich	199

SUSITIKIMAI IR ATSAKOMYBĖ - Danutė Bindokienė	*253
VAIKYSTĖS TAKAIS - Marija Stankus-Saulaitė	*256
SEPTYNI ŠVENTIEJI SLĖPINIAI - Antanas Saulaitis SJ.....	*259
DIEVO MEILĖ - JO ŽODŽIO LAIKYMASIS - Chiara Lubich	*272
MALDA YRA GĖRIO KŪRIMAS - Dalia Jazukevičiūtė	*273
KAS TAS “DVASINGUMAS” - Juozas Vaišnys	253
LIETUVOJE YRA IR TOKIŲ GYDYTOJŲ - Birutė Žemaitytė	257
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ - Pranas Pučiliauskas.....	267
MEILĖ TURI VIS AUGTI - Chiara Lubich	266
PAŽANGOS IR PILNUMOS SIEKIMAS - Kun. Petras Linkevičius	267
MOTINŲ MOTINA - Algirdas Paliokas SJ	289
DVASINIO GYVENIMO PAGRINDAS - Juozas Vaišnys SJ	292
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ - Aušra Mongirdaitė.....	295
KRYŽIUS NEŠA DŽIAUGSMĄ - Chiara Lubich	304
TRUMPA VILNIAUS JĖZUITŲ ISTORIJA - Kun. Jonas Boruta SJ.....	305
MIRUSIŲ ŠVENTŲJŲ MĖNUO - Juozas Vaišnys	325
PASKUTINĖ NAKTIS SU MAMA - Giedrė Garlaitė	329
KRIKŠČIONIŲ NUKRIKŠČIONĖJIMO PRIEŽASTYS - Janina Lukoševičienė	334
GYVENIMO ŽODIS - Chiara Lubich.....	339
SUNKI ŠIRDIES OPERACIJA - Birutė Žemaitytė	340
VILNIAUS JĖZUITŲ GIMNAZIJOS ATKŪRIMAS - Ses. Gerarda Šuliuskaitė	342
VIEŠPATIE, ATEIK! - Kun. J. Boruta SJ	361
ŠIRDŽIŲ TVOROS - Nijolė Jankutė	365
SANTUOKOS IŠTIKIMYBĖS ŽIEDAS - Kun. Antanas Saulaitis SJ	366
GYVYBĖ - BRANGIAUSIAS ŽMOGAUS TURTAS - Algimantas Malkevičius	373
PAULIUI RUBIKAUSKUI SJ - SEPTYNIASDEŠIMT PENKERI - Kun. J.B.....	378
GYVYBĖ NEPRIKLAUSO NUO TURTO - Chiara Lubich	379
GYVENIMAS LYG AUDINYS - Algirdas Paliokas SJ	380
KITUS ĮVEIKTI GAILI DAUG KAS -I. Valantonė-Garuckienė	382

ŠEIMA

ŠEIMOS GYVENIMO CIKLAI - Irena Lukoševičienė	203, *277, 276, 311, 148
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA - Jūratė Ratautienė	309
PAVYZDINGA ŠEIMA - Jolanta Podleskytė.....	313
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA - Stefanija Stasienė	351

JAUNIMAS

NETURĖK KITŲ DIEVŲ, TIK MANE VIENĄ - Marijus Kemundrys.....	26
NEVOK! - Darius Banikonis.....	63
MAMA, MANO MAMA - Giedrius Vanagas	96
SENUTĖ IR ŽIDINYS - Jurgita Lukavičiūtė	131
KITUS GALI ĮVEIKTI DAUG KAS... - Inga Sitaitė.....	201

MES ATEINAM SUKURTI, PRABILTI - Audra Skučaitė.....	202
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA - Laura Stasiulytė	*275
KONGRESINIAI VAIZDELIAI - Antanas Saulaitis SJ	270
KITUS GALI ĮVEIKTI DAUG KAS... - Marija Veniūtė.....	306
ŽMOGAUS TOBULĖJIMO KELIAS - Jurgita Jakimavičiūtė	344
LIETUVA - DIEVO RANKOSE - Asta Tijūnėlytė	345
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ - Antanas Meškauskas	385

KNYGOS

GRAŽU, KAS YRA GERAI - Marija A. Jurkutė.....	28
KNYGA MŪSŲ LAIKMEČIUI IR ATEIČIAI - Kun. J. Boruta	64
DVYLIKA ATSILIEPIMŲ Į DIEVO MEILĘ - Red.....	97
NAUJOS KNYGOS - Red.....	97
LIETUVOJE IŠLEISTOS KNYGOS - Alė Rūta.....	*282
NAUJOS KNYGOS - Red.....	346
NAUJOS KNYGOS IŠ LIETUVOS - Alė Rūta	387

EILĖRAŠČIAI

AR MES DAR MOKAME SUGRĮŽTI? - Janina Štrimaitienė	129
ALDONA PUIŠYTĖ	206
LIETUVA - Janina Štrimaitienė	280
LACRIMA	303
TEVYNĖJE	34, 68, 100, 138, 177, 209, *283, 281, 318, 354,390
KALBA	30, 66, 98, 137, 175, 207, *281 279, 316, 353,389
ĮVAIRYBĖS	32
ŠYPSULIAI	71, 108, 142, 179, 215, *286, 286, 322, 358,392
ATGARSIAI	176
TRUMPAI	36, 72, 106, 143, 180, 216, *287 287, 323, 359,393

Pastaba

Liepos-rugpjūčio mėn. puslapių numeracija per neapsižiūrėjimą yra tokia pat kaip rugsėjo mėnesio. Turėtų būti nuo 217 iki 252, o ne nuo 253 iki 288. Tuos klaidingai sunumeruotus puslapius šiame turinyje pažymėjome žvaigždutėmis. Atsiprašome.

24-oji lietuvių fotografijos paroda

Šių metų lapkričio 3-12 d. Čikagoje Čiurlionio galerijoje buvo kasmetinė fotografijos paroda. Jai tema pasiūlyta — "The Sky". Kaip šią temą pavadinti lietuviškai? Jeigu išversi "Dangus", tai bus dviprasmiškumas. Nebus aišku, apie koki dangų čia kalbama: ar apie tą mums nematomą ir nesuprantamą vietą (žinoma, jos negalima nė vieta pavadinti), kur yra Dievas ir visi jo šventieji, ar tą virš mūsų galvų matomą padangę? Kai kas ir siūlė padangės vardą, bet pagaliau buvo pasirinkta dangaus skliautai.

Kai apžiūrėjome atsiųstas ir parodoje iškabintas fotografijas, daugiausia atsiųstas iš Lietuvos, pamatėme, kad padangės ar padangių vardas gal būtų buvęs tinkamesnis. Juk tose fotografijose nebuvo matyti jokio skliauto, o tik padangėje plaukiantys debesys, į viršų kylantys paukščiai ar sklandytuvai.

Šį "Laiškų lietuviams" numerį iliustruojame viena kita nuotrauka iš tos parodos. Skaitytojai patys pamatys ir supras fotografų pastangas ir idėjas, norint atsakyti savo nuotraukomis į jiems pateiktą temą.

“Laiškų lietuviams” konkursas baigiasi ateinančių metų vasario 16 dieną, tad jau laikas užbaigti savo rašinius iš keturiolikos pasirinktų temų ir siųsti redakcijai. Vėliau atsiųstų rašinių negalėsime priimti į konkursą.

Atrodo, kad ir šiais metais daugiausia dalyvių bus iš Lietuvos. Raginame ir už jos ribų gyvenančius lietuvius pabandyti. Pirmiau tik jie ir terašydavo, bet dabar, nežinia dėl ko, visi apsnūdo. Gal nepasitiki savo jėgomis, sugebėjimais? Bet tai būtų didelė klaida. Tad laukiame!

Nuoširdžiai dėkojame “Laiškų lietuviams” rėmėjams

55 dol. aukojo I. Gedvilą.

Po 20 dol. aukojo: I. Serapinas, V. Udrys, S. Daugėla, V. Milavickas.

Po 10 dol. aukojo: J. Lapšys, J. Astas, S. Vaišvila, J. Ringus, kun. J. Kluonius, V. Beleckas.

Po 5 dol. aukojo: V. Miknis, P. Marcinkus, R. Urbanavičius, Nekrošius, J. Gaižutis, D. Surantas, sesuo M. Deotilla, I. Tijūnėlis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS—Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius—Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas—Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorius—dr. Jonas Boguta. Administratorė—Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata—15 dol., atskiras numeris—1,50 dol.